Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIII. | Cena lista je $6.00 | Entered as second-class matter January 28, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., torek, 22. julija (July 22), 1930. | Subscription $6.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 170

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Kongresni preiskovalni odbor pridno na delu

Komitelj preiskuje komunistične aktivnosti. Začel je z zaslševanjem šolskih avtoritet. Preiskava nepotrebna, izjavljajo vplivni možje

New York, N. Y. — (FP) — Kongresni komitej, kateremu načeluje kongresnik Fish, je začel preiskavati komunistične aktivnosti. Začel je z naslišavanjem raznih šolskih avtoritet, ki se pritožujejo, da radikalni starši zahtevajo, da se njihovim otrokom dovoli praznovanje mednarodnega delavskega praznika prvega maja. Distriktni šolski nadzornik Hazen Chatfield je povedal, da je 20% otrok, ki obiskujejo šole v okraju Bronx, ostalo doma na 1. maja. Drugi šolski uradniki so izjavili, da so delavci zahtevali, da morajo biti njihovi advokati poleg, ko so prišli šolski nadzorniki k njim ter jih zaslševali zaradi odsotnosti njihovih otrok dne 1. maja.

Nadzornik Chatfield, ki je pred nekaj časa zagrozil, da bo spodil iz šol vse otroke komunističnih staršev, kar pa je pozneje, ko so mu šolski odvetniki pojasnili, da tega ne more storiti, ker je v nasprotju z zakonom, umaknil, je pripravil izjavo, ki se tiče delovanja mladinske organizacije Young Pioneers v nižjih in Young Communist lige v višjih šolah. Kongresnik Bachman iz West Virginije ga je pozneje podvrgel križnemu zaslišanju.

Dasiravno je predsednik odseka Fish izjavil, da ne bo preiskoval socializma, radikalizma in pacifizma, je odsek takoj zašel v konfuzijo, čim se je zvedelo, da so dne 1. maja nekateri šolski uradniki napadli neko socialistično zborovanje, na katerem so bili tudi otroci ter zahtevali, da morajo otroci nemudoma v šolo, čemur pa so se delavci uprli, izjavljajoč da imajo pravico vzeti svoje otroke s seboj na svoja zborovanja. Socialistična stranka je tedaj protestirala pri šolskih in civilnih oblastih proti takemu postopanju.

Fish je pred pričetkom zaslševanja izjavil, da je potom razne evidence prišel do prepričanja, da je komunistična stranka v Združenih državah del komunistične inernacijonale in da v mednarodnih zadevah sledi istim smernicam. Komunistični voditelji so mu na to odgovorili, da bi bil lahko prišel do istega zaključka, če bi bil vzel v roke en izvod komunističnega dnevnika "Daily Worker", kar bi ga bilo stalo samo tri cente.

Louis F. Budenz, tajnik Konference za delavsko progresivno akcijo je ostro kritiziral zapravljanje ljudskega denarja za take nepotrebne stvari, medtem ko milijoni mož, žena in otrok trpe pomanjkanje. "Mi vemo, je dejal Budenz, da je edini namen te preiskave obrniti pozornost javnosti od popolnega fiaska Hooverjeve administracije z ozirom na brezposelni problem."

Chas. E. Sorenson, glavni upravnik Ford Motor Co., ki se je pravkar vrnil z inspekcijskega potovanja po Evropi, je z ozirom na priporočilo Fishevega komiteja, da se upostavi zvezni špionažni sistem, izjavil, ako so komunisti tako eksplozivni in če so v stanu storiti v Ameriki to, kar obetajo, potem je to jasen dokaz, da je nekaj narobe z Ameriko in z njenim sistemom. Dalje je izjavil, da Fordove tovarne ne izključijo komunističnih delavcev, ker so vodilni uradniki prepričani, da je njihova propaganda neškodljiva.

Lastniki bombažnih tovaren v Charlotti, N. C., zahtevajo, da pride Fishev komitej v Piedmont in preišče delovaje Unije tekstilnih delavcev, Mednarodne obrane in Mednarodne delavske odpomoči, ki so kooperirale v znani stavki v Gastoniji. Ti magnatje so potom svojih špionov odkrili, da nameravajo radikalni unionisti nanovo vpasti v bombažne tovarne na jugu v septembru ter začeti borbo proti nizkim plačam in proti 55-urnemu tedniku. Upajo, da bo komitej lahko preprečil nameravani pohod rdečih agitatorjev na jug.

Plemensko sovraštvo na jugu

Člani belopoltne drhali, ki je umorila zamorskega študenta, bodo prišli pred sodišče

Atlanta, Ga., 21. jul.—Državni pravdnik, policija in komisija za medplemensko kooperacijo, se je zavzela, da obračuna z linčarsko drhaljo, ki uganja nasilja nad zamorskim prebivalstvom. Sedem članov drhali, ki je linčala Denis Huberta, zamorskega dijaka, je že v zaporu.

Hubert je bil napaden od belopoltne drhali, ki ga je obtožila, da je razžalil neko belopoltno žensko, na dvorišču šole. Odpeljan je bil zunaj mesta, kjer ga je drhal najprej pretepala in potem obesila na drevo, akoprav je zamorec do zadnjega trdil, da ni napravil zločina, katerega je bil obtožen.

Med aretiranimi linčarji se nahajata dva prominentna trgovca. Belopoltna drhal je po aretaciji teh ljudi postala še besnejša; navalila je na zamorce in grozila z nadaljnjimi linčanji.

Obravnava proti morilcem zamorca je določena na 24. julija.

Konflikt med uradniki zveznih departmentov

Državni department proti pošiljanju preiskovalnih agentov v sovjetsko Rusijo, ki zanj ne eksistira. Zakladniški department vztraja pri svoji odločitvi

Washington, D. C.—(FP) — Načrt zakladniškega departmenta, da pošlje v Rusijo preiskovalnega agenta, ki se bo prepričal, koliko je resnice na trditvah, da je sovjetski les posekan po prisilnih delavcih, je izzval protest od strani državnega tajništva, ki nikakor ni pripravljen priznati, da sovjetska Rusija sploh eksistira. Uradniki v državnem tajništvu izjavljajo, da Združene države ne morejo pošiljati svojih zastopnikov v države, s katerimi nimajo nikakih diplomatskih stikov in da to nasprotuje smernicam državnega departmenta za zunanje zadeve.

Pomožni tajnik Lowman je odgovoril, da bo agent, ki ga bo poslal v Rusijo zakladništki department v tajni službi, torej so vsaki diplomatični zapletljaji izključeni. Pravi, da je Evropa prepla vljena z ameriškimi tajnimi agenti in carinskimi preiskovalci. Izjavlja, da ne bo odstopil od svojih načrtov in da bo poslal v Rusijo svojega špiona, ker to je edini način pridobitve potrebnih informacij glede delavskih razmer v ruskih gozdovih.

Lowman je priznal, da so bile izjave, da je sovjetski les produkt prisilnega dela, zaprisežene v Finski, ki je največji konkurent sovjetski lesni trgovini. Ameriški protesti so prišli od Lumber Dealers Assn. Znano je, da ima A. C. Duton Co., katere lesni tovori iz Rusije so bili pred kratkim zadržani, dejanski monopol nad razpečavanjem sovjetskega lesa v Ameriki in protesti so bili samo strategična poteza večje lesne korporacije, ki dobiva svoj les iz držav ob Pacifiku.

Brezposelnost v Evropi

Washington, D. C.—R. M. Stephenson, uradnik zveznega trgovinskega departmenta, je objavil številke, ki jih je dobil iz raznih virov in katere kažejo, da je v Evropi nad pet milijonov brezposelnih delavcev. Statistika ne uključuje Sovjetske unije. Največja brezposelnost je v Nemčiji in v Angliji, najmanjša pa v Franciji. Nemška vlada je v prejšnjem letu izdala $306,000,000 v pomoč brezposelnim, Anglija pa $260,000,000. Sodi se, da je v obeh deželah okrog štiri milijone delavcev brez dela.

Železniški klerki so se spametovali

Uvideli so, da so se grdo motili, ko so v kapitalistih videli svoje prijatelje.

Cincinnati, O. — (FP) — Vodilni člani Bratovščine železniških klerkov so končno spoznali, da kapitalisti niso bili in nikdar ne bodo prijatelji delavstva ter so obrnili hrbet izdajalski zvezi bankirjev in finančnikov. Bratovščina je ustanovila svojo lastno banko, ki pa je morala pred nekaj tedni zapreti svoja vrata, nakar je prešla v druge roke.

Phil. E. Ziegler, urednik glasila bratovščine, pripoveduje, kako so razne banke v Cincinnatiju skozi svojo Clearing House asociacijo odrekle pomoč banki bratovščine železniških klerkov, akoprav je bila banka trdna in čeprav so iste banke pomagale drugim bankam, ki so se nahajale v finančnih težkočah. On pravi, da po tej skušnji, ki je bila jako draga, so uradniki bratovščine sklenili, da bo v bodoče iskala prijatelje, ki bi ji lahko in hoteli pomagati v potrebi tam, kjer jih lahko najde, to je med delavstvom in da se bratovščina ne bo nikdar več izročila na milost in nemilost kapitalističnim interesom.

Kapitalistične banke so povedale delavski banki, naj ne pričakuje pomoči od njih, temveč naj si jo poišče med delavstvom. Urednik glasila Bratovščine železniških strojevodij je istotako izjavil, da je članstvo bratovščine uvidelo, da ne more plesati tako, kot mu žvižgajo kapitalistični bankirji, ker jih to uničuje.

Uradniki banke pričakujejo, da bodo vlagatelji dobili nazaj ves denar in da se bo dalo rešiti tudi del vloženega delniškega kapitala. Banko je kupila neka kapitalistična bančna ustanova. Bratovščina sama poseduje 51% vseh delnic.

Gangeži najeti za "protekcijo" oblačilnih delavcev.

New York, N. Y. — Uradniki Intl. Ladies Garment Workers unije so predložili lokalnim oblastim imena dvajseti oblačilnih družb, ki plačujejo gangeške organizacije za "protekcijo", katero jim le-ti nudijo. Nekaj izmed omenjenih družb je unijskih, ki najemajo gangeže, da varujejo njihove delavce pred nasiljem od strani 'varuhov" neunijskih kompanij. Z imeni so prišli na dan potom, ko so gangeži pretepli unijskega uradnika David Frulinga.

Brezposelni delavci silijo v Arizono

Phoenix, Ariz. — Neresnična poročila, da je tukaj dosti dela, so privabila v mesto mnogo brezposelnih delavcev, ki so namesto dela našli novo razočaranje. V Phoenixu je par tisoč brezposelnih in dela ni mogoče dobiti. Brezposelnost je povzročilo odpuščanje delavcev iz bakrenih rudnikov, ki zelo slabo obratujejo.

Ljudska ustanova proti Rootu

Napada ga radi njegove zahteve, da bi država morala upeljati špionažni sistem. Pravi, da Amerika potrebuje policijo proti dobičkarjem, ne proti "rdečkarjem"

Washington, D. C.—(FP) — Benjamin C. Marsh, tajnik People's Lobby, je napadel Eliha Roota in National Civic federacijo, ki zahteva uvedbo sistema tajne zvezne policije, ki bi v prvi vrsti preganjala komuniste in druge radikalnejše delavce in organizatorje. "Kar Amerika potrebuje," je dejal Marsh, "je zavarovanje proti nepostavnemu monopoliziranju in graftarstvu, ne pa proti takozvani "rdeči nevarnosti," na katero kažejo razni nasprotniki organiziranega delavstva, med katerimi je tudi Elihu Root, ki s svojim govoričenjem o tej "nevarnosti" dokazuje, da se je popolnoma pootročil in da ne ve, kaj govori.

"Ameriško ljudstvo še ni pozabilo, da je bil Root karakteriziran kot advokat, ki je svetoval svojim bogatim klientom, kako storiti ono, kar so želeli, ne da bi se pri tem seznanili z notranjostjo ječe."

"Amerika ne potrebuje zveznih policijskih provokatorjev," izjavlja People's Lobby, "temveč zmožnih predsednikov in zakladniških tajnikov, ki bi imeli vsaj malo zdrave pameti, kateri bi ne izrabljali svojih uradov za obogatitev in ki bi nebili tako velikodušni proti bogatim davkoplačevalcem, da bi jim povračali težke milijone že plačanih davkov in da bi ne bili sluge raznih valutobičkarjev, ki izžemajo ameriško ljudstvo.

"Amerika potrebuje zveznega vrhovnega pravdnika, ki bi znal in hotel enforsirati zvezne zakone proti nelegalnim kombinacijam, ali pa bi imel toliko poguma, da bi resigniral in stopil v službo kapitalistov."

Uradniki justičnega departmenta molčijo in nočejo podati nobene izjave glede zahteve po uvedbi policijskega špionažnega sistema, kot ga zahetvata Root in Narodna civična federacija.

Mary Barker ostane predsednica Ameriške učiteljske federacije

Memphis, Tenn. — Mary Barker, ki je bila že štirikrat izvoljena za predsednico Ameriške učiteljske federacije, je bila na minuli konvenciji federacije v Memphisu ponovno izvoljena za predsednico. Carlotta Pitman od lokalne unije učiteljev v Memphisu, je nova podpredsednica. Članstvo federacije je narastlo za 23% in število lokalnih organizacij je za 16% večje.

Predloga za 54 ur dela v tednu

Baton Rouge, La. — V državni senatni zbornici je bila sprejeta predloga, ki določa 54 ur dela na teden za ženske in otroke. Ženske, zaposlene v brzojavnih uradih, konzervnih tovarnah in restavracijah lahko delajo v slučaju "potrebe" po 60 ur na teden kot določa predloga.

Generalna stavka železničarjev na Irskem

Dublin, 21. jul.—C. T. Cramp, tajnik Narodne unije železničarjev, je poslal ultimat upravi Great Southern železnice, v katerem zahteva, da se železničarji, ki so sedaj na stavki brezpogojno sprejmejo nazaj na delo. V slučaju, da družba ne ugodi zahtevi, bo proglašena generalna stavka.

Konvencija soc. stranke v New Yorku

Schenectady, N. Y., 21. jul.—Na konvenciji soc. stranke, ki je včeraj končala z zborovanjem, je bil Louis Waldman imenovan za kandidata za governerja. Delegati so osvojili program, ki med drugim določa zavarovanje zoper brezposelnost, šesturnik in pet dni dela v tednu ter ljudsko lastništvo javnih naprav.

GLASOVANJE O MORNARIČNI POGODBI

Samo enajst senatorjev proti paktu. Norrisovi pridržki sprejeti

Washington, D. C., 21. jul.—Bitka radi mornarične pogodbe, ki je trajala zadnjih štirinajst dni se bliža koncu. Pristaši administracije napovedujejo, da bo prišlo do glasovanja jutri, ako ne že danes zvečer.

Kot kaže potek debat, bo samo enajst senatorjev glasovalo proti ratifikaciji pakta. Robert M. LaFollette in ducat drugih progresivcev je podalo izjavo, da bodo glasovali proti ratifikaciji v slučaju poraza Norrisove resolucije, ki vsebuje nekatere pridržke. Tega so se pristaši administracije ustrašili in so prišli na dan z obljubo, da sprejmejo Norrisove pridržke, kar pomeni, da senat ratificira pak v razumevanju, da ni nobenih tajnih dogovorov, ki se tičejo pakta.

Senator Johnson iz Kalifornije je v svojem končnem govoru izjavil, da določbe v mornaričnem paktu, ki je bil sprejet v Londonu, predvidevajo sklicanje druge konference, ki bo prinesla še slabše rezultate za Združene države, kot jih je prva.

Krvave volitve v Mehiki

Trije ubiti pri izgredih, več drugih ranjenih

Juarez, Mehika, 21. jul.—Ob priliki volitev v državi Chihuahui je prišlo do spopadov med pristaši narodne revolucionarne stranek in nasprotniki. Najhujša bitka se je vršila v Juarezu, kjer so bile tri osebe ubite, več drugih pa je bilo ranjenih. Da se naredi konec izgredom, je bila vlada prisiljena proglasiti obsedno stanje.

Poročila o spopadih prihajajo tudi iz drugih mest te države. V Juarezu je bilo aretiranih nad petdeset nasprotnikov, ker so se udeležili demonstracij proti vladi.

Stavka udarila nogavičarske magnate

Philadelphia, Pa. — Delo v Rodgersovi in Quarkerjevi nogavičarski tovarni je ustavljeno, kar je posledica 22-tedenske stavke tamošnjih organiziranih nogavičarjev. Stavkarji so prenehali piketirati pred Quakerjevo tovarno, ker ni več potrebno. Rodgers je tudi odpustil svoje stavkokaze za dobo treh mesecev. V Artcraftovi nogavičarski tovarni niso več tako prijazni proti stavkokazom, kot so bili v začeku stavke. Podvojili so jim delo in znižali plače.

Rezultat Hooverjeve carinske politike

Winnipeg, Kanada. — Ameriška tarifna politika, ki omejuje uvoz kanadskega žita v Združene države, je vzrok, da kanadske žitne prekupčevalske družbe ne naročajo več elevatorske mašinerije v Združenih državah, pač pa jo naročajo iz Anglije.

Americani so strastni kadilci cigaret

Washington, D. C. — Kajenje cigaret stalno narašča v Ameriki. V prošlem juniju so Američani pokadili 11,750,524,523 cigaret, kar je 910,000,000 več kot v istem mesecu prejšnjega leta.

Medtem, ko se je produkcija cigaret povečala, je pa padla produkcija cigar za več milijonov. Kljub agitaciji raznih organizacij, ki vodijo kampanjo proti kajenju cigaret, produkcija stalno narašča in uporaba cigaret se veča.

Hindenburg bodri ljudstvo v Porenju

Velike proslave v porenskih mestih, ko je prebivalstvo praznovalo osvoboditev

Mayence, Nemčija, 21. jul.—Na cestah Mayenca, kakor tudi po drugih porenskih mestih, so včeraj odmevali vzkliki veselja in razlegale so se pesmi, s katerimi je ljudstvo dalo duška čustvom radi osvoboditve Porenja, ki je bil več kot enajst let okupiran po francoskemu vojaštvu. Slavnosti v Mayencu se je udeležil tudi predsednik Hindenburg, ki je ob tej priliki imel najdaljši govor, odkar je predsednik nemške republike.

Hindenburg je hvalil stanovitnost ljudstva v okupiranem ozemlju, ki je v najbolj kritičnih trenotkih pokazalo razsodnost in previdnost, kar je mnogo pripomoglo do osvoboditve.

Proslav se je udeležil tudi nemški minister za zunanje zadeve Julius Curtius, ki je dejal, da je Nemčija z evakuacijo okupiranega ozemlja pridobila veliko mirovno zmago. Poudarjal je, da je to pomemben korak za stabilizacijo mirnih odnošajev med narodi v Evropi. Dejal je, da so najboljša garancija za mir v Evropi svobodna ljudstva, ki so se otresla tuje nadvlade.

Stavka krojačev v New Yorku

New York, 21. jul.—Krojaški delavci so odglasovali z veliko večino za generalno stavko, ki naj se prične prihodnji mesec. Organizacija šteje okrog 60,000 članov, ki so se odločili, da napravijo konec nezdravim razmeram, ki previadujejo v tej industriji.

Letalska nesreča

Amarillo, Tex., 21. jul.—Clarence Thuett, pilot, in Marietta Hall, sta se včeraj ubila, ko je njuno letalo treščilo z višine dvatisoč čevljev na zemljo v bližini tukajšnjega letališča.

S KONVENCIJE SOCIALISTIČNE MLADINE

Mladina je zelo navdušena za delavsko gibanje. Zanimive izjave voditeljev socialistične stranke

Reading, Pa. — (FP) — Tukaj zboruje 150 mladih socialistov, ki so prišli iz raznih mest Združenih držav. Konvencija je zelo živahna, delegati, člani Young People's Socialist lige so polni ognja in obetajo podvojiti svoje delo za napredek stranke in razširjenje delavskega gibanja širom dežele. Delegati posameznih lokalnih organizacij poročajo o velikem napredku v minulem letu in o precejšnjem porastu števila članstva.

"Podajte se v prve bojne vrste, vrite se v najgostejši vojni metež," jih je pozival Louis Budenz, voditelj stavke nogavičarjev v Nazarethu, Pa. "Voditelji mnogih vročih bitk se starajo, so utrujeni in marsikje je nastala stagnacija v delavskem gibanju, ker primanjkuje mladih, še ne izčrpanih moči. Nikoli ni bila potreba udejstvovanje mladine v delavskih bojih tako občutna kot zdaj. Delavsko gibanje potrebuje mladih, navdušenih in neustrašnih voditeljev, ki ga bodo prepojili s socialističnimi ideali."

Clarece Senior, tajnik socialistične stranke pa opozarja, da bo socijalistična stranka še dolgo časa smatrana kot "levičarska" organizacija, čeprav je v nekaterih občinah prišla do velike moči. "Na potu proti socialni revoluciji se moramo posluževati parlamentarnih metod," je izjavil. "Ta ni brez nevarnosti, ker obstoja možnost, da bodo socialisti v uradih pozabili na svoje dolžnosti, zaslepljeni po ambicijah, ampak mladina, prežeta s socialističnimi ideali bo znala odstraniti tudi to nevarnost."

Paul Porter, tajnik Lige za industrijsko demokracijo je med drugim izjavil, da se morajo delavci organizirati kot izdelovalci, odjemalci in državljani. "Unije, zadruge in delavska stranka morajo biti združene, drugače se ne bo dal doseči naš cilj, ki je socialistična družba," je dejal Potter. "Čisti in priprosti strokovni unionizem Ameriške delavske federacije nas ne more rešiti, niti samo zadružno gibanje, ali pa sama politična organizacija."

Norman Thomas, voditelj ameriških socialistov pa je opozarjal na nezmožnost obeh starih kapitalističnih strank z ozirom na brezposelni problem, katerega ne morejo niti delno rešiti. "Pred dvema letoma so se nam smejali, ko smo jih opozarjali na bližajočo se silno brezposelnostno krizo, toda danes se nihče ne smeje. Socialisti ponovno zahtevamo zagotovitev točne statistike, ki bo pokazala koliko delavcev je uposlenih in koliko jih je brez dela; ustanovitev državnih posredovalnic za delo; uzakonitev brezposelnostnega zavarovanja kot del obsežnega socijalnega zavarovanja; skrajšanje delovnih ur; izvajanja velikopoteznega gradbenega programa, čigar stroški naj se plačajo iz davkov na dedščine, dohodnine in na povečani prirastek kapitala."

Med govorniki na konvenciji so bili tudi župan mesta Readinga Henry W. Stump, James A. Maurer, bivši predsednik Delavske federacije v Pennsylvaniji in več drugih vplivnih socialistov in progresivcev.

BO PREKOSIL LINDBERGHA?

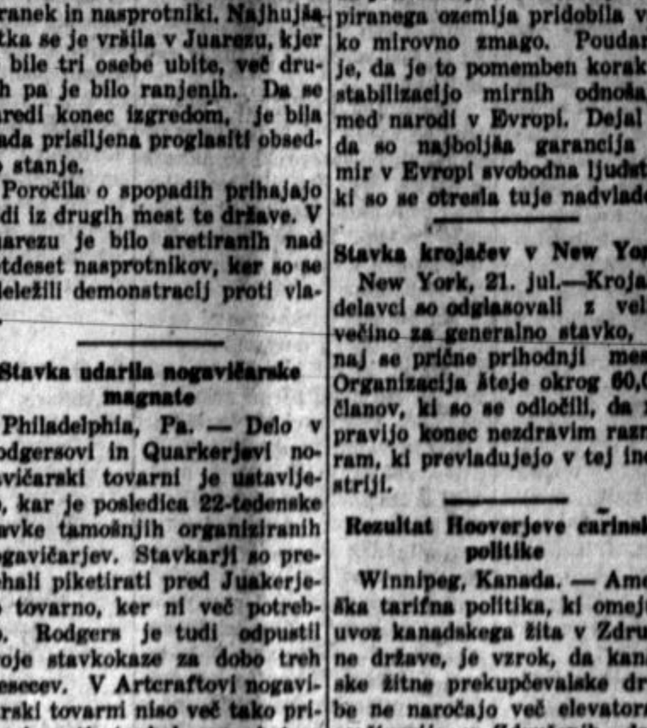

Letalec W. S. B. McLaren iz Newarka, N. J., ki namerava poleteti v Evropo in prekositi Lindberghov časovni rekord, ki znaša 33 ur. Njegova sopotnica namerava biti Beryl Hart iz New Yorka, ki stoji poleg njega.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $8.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $8.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
2657-59 South Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

188

Datum v oklepaju, na primer (June 30-30), pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Banditstvo in delo

Menda ne preteče niti en dan, da bi dnevno časopisje ne poročalo o napadih na pasante ter o ropih v trgovinah in privatnih stanovanjih. Ropi vseh vrst se dogajajo pri belem dnevu na ulicah, na pouličnih železnicah, bankah in kjerkoli. Banditje so stalno na pohodu, gangeške tolpe v Chicagu in drugih večjih mestih ne poznajo premirja. Vse to gre za denar. Ta pojav v moderni družbi je direktna posledica današnjih razmer.

Včasih se pripeti, da kakšnega roparja primejo in ga obsodijo, le malokdaj pa se pripeti, da bi se skrivil las kakšnemu poglavarju gangeških top. Kajti ti so petični in imajo veliko vpliva pri uradnikih, ki bi morali ščititi ljudske interese. Strelja se iz zasede na žrtev, ki se ni pokorila banditskim predpisom, ali ki je "preveč vedela" o podzemskih mahinacijah gangežev, ter je pretila, da jih izda.

Prave vzroke za postoječe razmere nižinskega sveta je iskati v strukturi današnje družbe. Zločini in še posebno banditstvo so simptomi, ki kažejo na socialne rane.

Nezaposlenost je drugi sličen simptom. Brezdelje pomeni pomanjkanje prilike, da si bi delavci služili vsakdanji kruh na pošten način, z delom, ki bi koristilo človeštvu. Četudi se tu pa tam dogodi, da si ta ali oni konča življenje vsled brezdelja, si pa večina delavcev ne bo končala življenja, temveč bodo poiskali druga sredstva, ki jim bodo omogočila življenje. Ako se jim zapre vsa postavna pota do dela, tedaj bodo poiskali nepostavne načine, ne glede kaj bodo riskirali.

Število ljudi, ki bodo ponižno legli na tla in stradali, je majhno. K sreči je tako uravnano, da ljudje raje umro v borbi kot od stradanja. In brezdelje pripravlja pot bojevitim.

To je vez med brezdeljem in banditstvom. In ravno v tem leži velika odgovornost na ramah naših postavodajalcev in merodajnih krogov. Če so toliko nespametni, da trobentajo na politični humbug ko delavci prosijo dela, da se prežive, s tem samo razganjajo iskre zločina in banditstva.

Indci in Anglija

Najnovejša poročila javljajo, da so v teku pogajanja med "svetim možem" Gandhijem in zastopniki angleškega imperija. Gandhi se nahaja točasno v zaporu, ker je insciniral sedanjo indsko revolto proti angleški vladi. V glavnem gre za samovlado Indcev z domijonskimi pravicami, kakor jih ima Kanada in par drugih angleških delno odvisnih držav.

Gandhi je napovedal civilno nepokorščino, ki se je precej razširila, kajti on ima veliko častilcev, ki verjamejo vanj, da je "sveti mož". Drugo orožje, katerega so se v tej revolti poslužili Indci in ki postaja zelo učinkovito, je bojkot angleških produktov. Brezdelje je tudi v Angliji moreče vprašanje, s katerim se mora resno baviti McDonaldova vlada, in indski bojkot angleških produktov pravgotovo ne bo znižal nezaposlenosti. Tudi s tem morajo računati na Angleškem. Sledila bodo pogajanja. Poročila govore, da bo Gandhi povabljen v London na konferenco, da se pride do temeljne rešitve indskega vprašanja o samovladi.

Nobenega dvoma ni, da bodo v tekoči borbi Indci dobili več pravic na lastni zemlji kot so jih imeli do sedaj. Dasi so v Indiji številne sekte in vere, ki grozno tepejo indsko ljudstvo in dasi indsko ljudstvo kot celota še ni zrelo za samovlado, bo pa Anglija kljub temu prisiljena, da zadosti nemirnim Indcem. Preobrat v Indiji prihaja, pa če bo na korist ali škodo domačinov.

Razlika med partnerji

Delavec in kapitalist sta partnerja. Yes, sure! V dobi prosperitete skupaj kadita cigare; kapitalist kadi dobro cigaro, delavec pa dobi čik. V dobi depresije dobi kapitalist cigaro in čik, delavec se pa lahko priduša in pljuje. V dobrih časih kapitalist kopiči bogastvo za deževne dni, delavec pa kupuje fliverje na odplačilne obroke, potem pa vse skupaj zgubi v slabih časih. Dež pada na oba enako, toda partner kapitalist, ki lastuje dežnik, ostane nepremočen, medtem ko je partner delavec premočen do kože.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Spomini s potovanja v Milwaukee
(Nadaljevanje)

Girard, O.—Potem smo obiskali rojaka Cirila Muškatevca, kateremu smo izročili pozdrave rojaka Johna Kosina, ki je prej živel v Milwaukeeju, zdaj pa vodi trgovino z mehkimi pijačami v Slovenskem domu v Girardu. Muškatevec in njegova žena sta nas sprejela zelo prijazno ter nas povabila v svojo hišo, kjer sta nam postregla z raznimi dobrotami, ki so našim želodcem jako prijale. Oba, on in ona se zelo zanimata za napredek našega naroda v Ameriki in on je bil tudi starešina na slovenski "ohceti," katero so milwaukški Slovenci uprizorili za ameriško javnost. Nato smo obiskali še mr. Kanalca ter mu izročili pozdrave John Kosina, nakar smo se poslovili od mr. in mrs. Stavt ter se jima zahvalili za njihovo prijaznost in gostoljubnost.

Drugi dan sva si s prijateljem ogledala West Allis. Mesto je prijazno in tamkajšnji rojaki imajo zelo lepe domove. Posebno so se nama dopadli lepo urejeni vrtovi. Slišal sem, da tamkajšnji rojaki želijo postaviti svoj narodni dom in jaz jim želim mnogo uspeha in da bi se njihove želje skoro izpolnile.

Popoldne sva se peljala nazaj v Milwaukee, kjer sva obiskala zakonca Kračnik ter jima izročila pozdrave našega Johna Kračnikovi so naju bili zelo veseli ter so naju takoj povabili v svojo hišo. Nato so naju posadili za mizo, na katero je mrs. Kračnik kmalu nanosila raznih jestvin, mr. Kračnik pa nam je prinesel "želodčno medicino" in izvrstnega piva, kar nas je tako poživilo, da le kaj. Med večerjo je naju povprašal mr. Kračnik, če bi hotela iti v Mitchell park, kjer se nahaja krasna cvetlična farma in midva sva bila seve takoj pripravljena na to. V park nas je zapeljal mr. Jarankar s svojo karo. Park je nekaj zelo krasnega. Vse je v cvetju in zelenju. Tako se mi je zdelo lepo, da sem si rekel, da bi tukaj rad tudi umrl.

Predno smo odšli iz parka, smo se vsedli v čoln ter se malo popeljali po jezeru, ki se nahaja v parku. Mr. Kračnik je vzel v svoj čoln mojo hčerko, ki je bila jako vesela, jaz in moj prijatelj pa sva veslala v svojem čolnu za njima.

Na potu iz parka smo si ogledali še dom za onemogle vojne veterane, ki mi je jako ugajal, ker je vse okoli njega zelo lepo urejeno. Veterani ne izgledajo slabo in videti je, da država dobro skrbi zanje. Ker se je medtem že znočilo, smo se podali nazaj proti mestu in pred domom rev. Gladeka smo se lepo prijateljski poslovili od naših vodnikov, katerim smo se lepo zahvalili za njihovo prijaznost in gostoljubnost. Nato smo obiskali rev. Gladeka, ki nas je kot tujce zelo prijazno sprejel ter nam je postregel s izborno kapljico. On je zelo dober družabnik in čas je le prehitro potekal v njegovi družbi. Od tam smo se peljali nazaj k rev. Potočniku, kateremu smo povedali kod smo hodili in kako smo se zabavali. Njega je to jako veselilo.

V nedeljo popoldne smo se peljali nazaj k Krumbergerjevim v Racine. Tam nas je že čakala okusna južina, po kosilu pa smo se podali v družbi Krumbergerjevih sinov v mestni park. Meni se je park zelo dopadel, posebno zaradi množice divjih živali, ki se tam nahajajo in vsled krasnega razgleda po jezeru. Od tam smo se peljali v mesto Kenosha, kjer smo se ustavili pri slovenskem gostilničarju Louisu Rapselu. Mož, ki je pristen slovenski gostilničar, nas je prijazno sprejel ter nam tudi lepo postregel z raznimi dobrotami. Njegove boljše polovice pa nismo videli, ker se nahaja na obisku v stari domovini. Ko smo se nekoliko pogovorili, smo odrinili nazaj v Racine, od tam pa na farmo rojaka Johna Puceljna, katerega žena je sestrična mrs. Krumberger. Ona je jako uljudna, zabavna in pridna gospodinja. Puceljna še ni bilo doma, je še delal na polju in ona nam je brž skuhala jajc, nam narezala šunke, zraven pa prinesla dobrega vina, tako da nam res ni bilo nobene sile. Ko je prišel Pucelj domov, nas je našel v zelo dobrem razpoloženju, kar je tudi njega veselilo. Potem smo pa marsikatero domačo uganili in navsezadnje smo pa začeli prepevati domače slovenske pesmi. Puceljevi so res zelo prijazni, veseli in postrežljivi. Najrajši bi bil še pri njih ostal, a znočilo se je že spet in morali smo se posloviti. Peljali smo se nazaj v Racine, kjer smo bili pri Krumbergerju postreženi z dobrim vinčkom, nato pa smo zlezli v svoja gnezda ter pospali.

John Dolčič.

(Konec prihodnjič.)

"Prosperiteta" in naznanilo

Sand Coulee, Mont.—Naj začnem pri delavskih razmerah, ki so tudi tukaj jako slabe. Tisti delavci, ki imajo delo, se štejejo srečnim, akoprav delajo samo polovico časa ali pa še manj. Delo se jako težko dobi, oziroma ga sploh ni mogoče. V tej okolici je Great Northern železnica pričela odpirati nov premogovnik, v katerem dela pa še prav malo delavcev. In kot se sliši, bo rov popolnoma mehaniziran, kot to delajo v vseh industrijah. Tako nam bogate kompanije odjedajo kruh, sebi pa polnijo bisage.

Živimo v dobi reklame, velike korporacijske reklame, ko bogate družbe na vse mogoče načine oglašajo svojo robo ali pa delajo reklamo, da potrebujejo delavcev. Zato svarim rojake, da v slučaju, ako vidijo reklamo, da se tukaj potrebuje delavcev, da se na take oglase ne ozirajo. Doživeli bi razočaranje, kakor ga doživijo tisoči, ki se v današnjih časih dajo potegniti taki reklami.

Naj omenim, da je smrt nenadoma pretrgala nit življenja mojemu bratu Antonu. Bolehal je dolgo časa na paralizi. Bil je član št. 454 SNPJ v Sand Couleeju, ki ga je sprejmilo k zadnjemu počitku. Najlepšo zahvalo sobratom in društvu za tolažbo ob izgubi mojega brata, za udeležbo pri pogrebu in za nagrobni govor, ki ga je imel društveni predsednik pri odprtem grobu. Ti, dragi brat, pa počivaj mirno. Enaka usoda zadene nas vse in vsi pridemo za teboj.

Joseph Slapnik.

O razpustu pev. društva

Auburn, Ill. — Kot nekdanji član tukajšnjega pevskega društva "Prostost" se mi zdi potrebno pripomniti nekaj besed k razpadu istega. Nekako pred 4 leti smo se prebudili na kulturnem polju in ustanovili pevsko društvo "Prostost". Namen tega društva je bil gojiti petje in prirejati romantične igre v naši naselbini in za boljše spoznanje in izobrazbo med seboj.

Vsaka nova ustanova ima poteškoče pa najsibo politična, izobraževalna ali katerakoli. Kdor je že spadal k sličnim organizacijam, mu je znano, da kvoder mesečnine še zdaleč ne zadostuje za kritje različnih stroškov za uspešno poslovanje. In take ustanove so odvisne prav gotovo od dohodkov priredb, veselic in piknikov. Slične priredbe so tudi naše pevsko društvo vzdržale na dobri podlagi.

Prva veselica je bila nepričakovano dobro obiskana in razne stvari so podarili rojaki in ljubitelji petja, tako da so bili mali izdatki, dohodki pa veliki. Tudi vse nadaljne priredbe so bile tako uspešne, da je bila blagajna močna vseskozi 4 leta, za kar gre hvala občinstvu za udeležbo pri raznih priredbah.

Koncem minulega leta pa je društvo prenehala s pevskimi vajami. Vzrok je bil ta, da je pevovodja šel drugam za delom. In drugega pevovodja dobiti je nemogoče v tej okolici, tako da je bilo za nekaj časa društvo prisiljeno prenehati s poslovanjem. In sedaj mi prijatelji povedo, da so pevci sklenili na seji 26. junija, da se preostanek blagajne razdeli med člane društva. S tem seveda preneha eksistirati pevsko društvo "Prostost." Tako postopanje pa se mi vidi obžalovanja vredno. Prvič, če bi bila blagajna skupaj, se lahko prične s ponovnim poslovanjem kakor hitro bi se dobilo zmožnega pevovodja. Drugič pa je neetično deliti blagajno pri kulturnih organizacijah, kajti blagajne se vzdržujejo potom veselic. Ker doprinese dohodke narod, bi moral tudi narod uživat potom izobrazbe. Vsa čast dvema rojakoma, ki sta nasprotovala razdelitvi blagajne. Verjamem, da člani političnih in prosvetnih organizacij niso nikdar poplačani za njih trud. Ampak treba se je žrtvovati v dobrobit naroda.

Če se ne motim, se je debatiralo na seji pevskega društva, da v slučaju razpada se blagajna porabi za izobrazbo na kulturnem polju, da se nabavi dobrih knjig, ker smo tako živo potrebni dobrega čtiva. Ali pa za spomenike skladateljem, pesnikom in pisateljem. Oni so veliko pripomogli do kulture slovenskega naroda in kot taki so upravičeni, da se jih na ta način spomnimo, ali razdeliti bolnim in onemoglim rojakom, katerih imamo nekaj v naselbini. To bi bilo primerno, legalno in dostojno—delitev blagajne namreč.

Da ne bo kdo mislil, da imam kakšen pohlep po tistem deležu. Absolutno ne. Meni je le za to, da bi se preostanek delil tako, da bi bilo v splošno korist slovenskega naroda in s tem bi bilo ustreženo vsem tukajšnjim rojakom.—**John Homez.**

Od zastopnika

Farrell, Pa.—Ko človek hodi v teh časih po naselbinah, povsod naleti na vprašanje, kako je z delom drugod, oziroma da bi se preselili tja, kjer se dobro dela. V tem oziru je težko danes dajati nasvete, ker je delo povsod nestanovitno, pa najsibo v tovarnah ali v premogovnikih. V največ krajih delajo le par dni na teden in povsod je dosti starih in mladih ljudi brez dela, ki hodijo od jutra do večera od tovarne do tovarne, od rova do rova, pa vse zastonj. Ni potreba poudarjati, da je zaslužek ob takih razmerah jako pičel.

Te vrstice naj služijo vsem, ki so me vprašali, da poročam o tej stvari. Delavske razmere so še posebno slabe v Greensburgu, kjer sem se nahajal pred par tedni, kot sem že zadnjič poročal. Rojakom v tej naselbini, ki so mi šli na roko, najlepša hvala za gostoljubnost in sodelovanje, posebno pa društvenemu tajniku Joseph Sumeju in njegovi soprogi za naklonjenost.

Anton Zidanšek.

Kje so ti-le Jugoslovani?

Chicago, Ill.—Generalni konzulat u Chicagu moli ove naše sunarodnike u Sjedinjenim državama i Kanadi, da mu jave, ako jim je išta poznato o sadanjem boravištu ili sudbini sledećih naših sunarodnika, koje potražuje njihova rodbina iz starog kraja:

Todor Jankulović iz Podgorca, srez Struga, javljao se iz Chicaga. Avram Pokrajac iz Mali Zdenci, srez Grubišno polje, javljao se iz Chicaga. Marko Živaljić iz Caporice kod Sinja, javljao se iz Chicaga. Martin Plei iz Čerenšavci, Prekomurje, javljao se iz Chicaga. Josip Košmerlj iz Trsta, javljao se iz Summitta, Ill. Nikola Djordjević iz Zabasnice, Bitolj, javljao se iz Detroita. Stjepan Šarich, javljao se iz Nort Chicaga. Juraj Tyakuš iz Petrovča. Ivan Tekter iz Djurdjenovca, javljao se iz Milwaukee. Stipan Madjarović iz Šaren-grada, javljao se iz Chicaga. Blaž Zeljak iz Maribora, javljao se iz Detroita. Petar Vičić Bonačić iz Milne, otok Brač, javljao se iz Chicaga. Kosta Sijovich iz Kovačevca, Pakrac, javljao se iz Madisona, Ill. Bolto i Anton Haramina iz Zagreba, javljali se iz Chicaga. Milan Todorgvić, javljao se iz Detroita. Mitar Dimitrije Kusich iz Sv. Jovana, Banat, javljao se iz Detroita i St. Louisa. Mijo B. Mirković iz Ciglenika, Slavenska Požega, javljao se iz Chicaga. Mario Štefanovski, Dresnovac, srez Slatina, javljao se iz Milwaukee. Stanoje Djordjević iz Crkvene Vodice, srez Rašanica, javljao se iz Indianapolisa. Rešek Franjo iz Repišča, javljao se iz Chicaga. Bodo Šarić, Salt Lake City, Utah, rodom iz Cernika. Franjo Zmrzlikar (alias Fric Solev), Pančevo, javljao se iz Chicaga.

Dujo Petričević, pok. Luke, iz Obrovca, javljao se iz Chicaga. Steve Miščević i Julka Miščević, udata Elijaš iz Budimca, Slavonija, javljala se iz Chicaga. Ivan (Johann) Hribar iz St. Ruperta, Slovenija, javljao se iz Chicaga. Joseph Funjak iz Osijeka, javljao se iz Michigana. Ivan Blaškovich iz Mihovljana, srez Zlatar, javljao se iz Chicaga. Marija Oberleier iz Ptuja, javljala se iz Michigana. Kuzma Anđelković, javljao se iz Chicaga. Anton Goričanec iz Sarajeva. Milo S. Bogdanović iz Crne Vlasti, srez Otočno. Milan Todorović iz Zaječara, javljao se iz Detroita. Djoka Petrović rodom iz Deliblata, Banat. Stojan Janjanin, javljao se iz Chicaga. Nikola Cink, javljao se iz Sesser, Ill. (Box 186). Nijo Kolenar iz Virovitice, javljao se iz Chicaga. Franc Semeri, javljao se iz Sheboygana, Wis. Andrija Nikšić, rodom iz Slavonije, javljao se iz Michigana. Jaša Cikoš iz Itebeja, Banat, javljao se iz St. Louisa. Katarina Biondich iz Sv. Jurija kod Senja, Dalmacija. Gjuro Stojanovich iz Stare Gradiške. Miloš Vujich iz Beograda, javljao se iz St. Louisa. Joe Dražich, javljao se iz Iowe. Benko Cepak iz Samobora, javljao se iz Chicaga. Perica M. Ljubobratović iz Brloga, srez Otočac, javljao se iz Detroita. Miho Sopčić, občina Ribnik, kotar Karlovac, javljao se iz Kansas Cityja, Kans. Marko Majdak iz Zagreba, javljao se iz Chicaga, Ill. Marko Josipović iz Bihača, javljao se iz Chicaga. Anton Kancerek iz Sarajeva, javljao se iz Chicaga. Mato Jakopović iz Boke Palanjek, srez Sisak, javljao se iz Pontiaca, Michigan. Valentin Hil, srez Odjaci, Dunavska Banovina, javljao se iz Chicaga. Nikola M. Vidak iz Šunje. Franjo Bradić, javljao se iz Blaney, Michigan. Nikola Bojić, javljao se iz Clevelanda i Detroita. Filip Perak iz Rogoznice, srez Omiš, javljao se iz Chicaga. Jovo Kočavenda iz Bosanskog Novog, javljao se iz Detroita. Mile Čuić iz Korenice, javljao se iz Chicaga. Milojko Milijević iz Lise, sreza Dragačevskog, javljao se iz Detroita. Filip Vlašić iz Drnjiša, javljao se iz Chicaga. Mitar Lazaretić iz Bitolja, javljao se iz Gary, Ind. Pavao Dutković iz Sv. Nedelje, srez Sambor, javljao se iz Chicaga. Stjepan Hlagaj iz Savske banovine, javljao se iz Chicaga. Živica Popov iz Turskog Bečeja, Banat. Nikola Vranešić iz Dragoševca, srez Jastrebarsko, javljao se iz Roundupa, Mont. Lazo Pribišić iz Ljubinka, javljao se iz Muskegona, Mich. Tanasij Rajković iz Mali Gradac, srez Glina, javljao se iz Detroita, Mich. Franc March iz Vareja, sv. Vid pri Ptuju, javljao se iz Milwaukee, Wis. Andrija Ivanović iz Lipnika, srez Pakrac, javljao se iz Illinoisa. Džodž Jakovin iz sreza Gilane, javljao se iz Montane, i Wisconsina. Mile Mirković iz Ciglenika, srez Slovenska Požega, javljao se iz Chicaga. Klement Bohaček, javljao se iz Martin's Ferry, Ohio.

Iz kancelarije Generalnog konzulata u Chicagu, 840 N. Michigan ave., 14. juna, 1930.

Društvena zahvala

Nemacolin, Pa.—Naše društvo "Radnička borba" št. 554 SNPJ se prisrčno zahvaljuje vsem, ki so se udeležili naše slavnosti razvitja društvene zastave. Najlepša hvala društvu št. 570 SNPJ v Masontownu, Pa., za darilo in udeležbo na slavnosti; društvu št. 85 SNPJ v Republic, Pa., katero se je udeležilo z zastavo; poljskemu druš. št. 2578 Polish National Alliance v Nemacolin, Pa., ki se je udeležilo z zastavo; slovaškemu društvu št. 746 Narodne Slovenske Jednote, ki se je udeležilo naše slavnosti.

Najlepša hvala botru in botri —bratu in sestri Dori in Matiju Madjar za lepo darilo; bratu Mike Unetichu za njegov lep dar in lep govor o pomenu zastave in naše velike organizacije SNPJ; bratu Martinu Pevcu, ustanovitelju več društev SNPJ, za njegov lep govor; mladi sestri Mariji Šibenik, ki je razvila zastavo in za lep dar; našem zastavonošu Georgu Mihalinacu za njegov dar. Najlepša hvala vsem udeležencem skupaj, ki ste prišli proslavit ta dogodek, ki je važen zgodovinski dan našega društva. Razvitje naše zastave nam bo dolgo let v spominu.

Ignatz Stajnrajh, predsednik.

RUSKA IGRALKA.

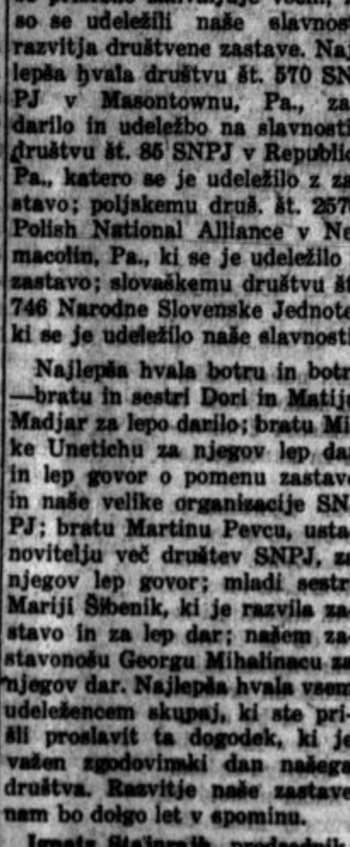

Julia Ippolitova, ruska filmska igralka, ki je nastopila mesto prve filmske [illegible] sovje Rusije.

O važnem izumu

V bližini Kamenic na Saškem leži malo mestece Heinischen, kjer je bil pred 90 leti napravljen velevažen izum, od katerega žive današnji velikanske industrije širom sveta. V tem mestecu je bil narejen prvi papir iz lesne brusnine.

V Heinischenu je tisti čas cvetela platnena obrt, ki je dajala skromnega zaslužka nekaj sto marljivim tkalcem. Tudi oče mladega Friedricha Kellerja je dan na dan marljivo tkal na svojih statvah in njegova želja je bila, da še sina izuči te obrti. Nadebudnemu fantiču pa na očetovo veliko žalost dolgočasno delo ni kar nič dišalo in izrabil je vsako priliko, da se je izmuznil od statev in se zatekel k svojim knjigam, ali pa v svojo malo delavnico, kjer je poskušal raznovrstne reči. Ne prošnje ne grožnje ga niso mogle odvrniti od tega. In tako je veljal pri domačih za izgubljenega sina, od katerega si niso nič prida obetali.

L. 1843. je našel mladi Keller nekoč novo osje gnezdo in ko ga je otipal, je čutil, kakor da bi bilo papirnato. Silno radoveden se je vlegel na prežo, da bi dognal iz česa si ose grade svoja gnezda. Opazoval jih je, kako so odletavale na bližnjo leseno, s škodljami krito streho, odkoder so se vračale v gnezdo, da so se takoj nato iznova spustile na leseno sleme. To se je ponavljalo uro za uro in gnezdo je postajalo čedalje večje. Tedajci se je mlademu opazovalcu posvetilo, da si ose grade svoje bivališče iz lesa, iz prav drobnih lesnih delcev.

Urnih krač jo je ubral proti domu, kjer je privlekel izpod stare lope brus in začel ž njim cefrati les.

Kolikokrat se je še deček ukvarjal z brusom, ko je igraje delal na njem verižice iz češnjevih pečkov. Pečke je bilo treba z obeh strani lepo brusiti, previdno razklati in srednje delce lepo drugega za drugim nanizati na vrvico. Čebri polni barve za tkanine so morali darovati nekaj svoje mavrice za končni okrasek s tolikšno skrbjo narejenih verižic.

Sedaj pa je začel stari brus resnejše delo. Neumorno je grizel in glodal les, z vodo pomešana lesna vlakna so se kopičila, da je bilo veselje. Iz njih je kanil mladi Keller narediti nekaj takega kakor papir, o katerem je pravilno računal, da bi bil mnogo cenejši od dotedanjega, ki so ga izdelovali iz cunj. Toda vsi poskusi, da bi liki veščam predeloval lesna vlakna v papirju slično maso, so se mu izjalovili. Že je hotel poradi očetovega večnega godrnanja obesiti vse poskuse na klin, ko se mu je iznenada nasmehnila sreča.

Ko je nekoč med delom za trenutek pogledal v sosednjo sobo, mu je prekipel lonec, v katrem je kuhal z vodenim klejem pomešano lesno brusovino in vsebina se je široko razlezla po lepem namiznem prtu. Ko je Keller z nožičem previdno odluščil s prta tenke strnjene plasti, je ves začuden opazil, da je snov popolnoma takšna kakor "papir" osjega gnezda, samo še trdnejša. Našel je pravo pot. Skrbno, kakor najsvetejše relikvije je shranil prve koščke novega papirja, ki so še sedaj spravljeni v Heinischenskem muzeju. Potem je na enako primitiven način napravil še nekaj celih pol, nakar je z veliko težavo zbral toliko denarja, da je vzel v najem majhen mlin za papir v Rudnih gorah.

Kakor večine izumiteljev, pa se je tudi njega držala smola. Lastnik mlina je prišel kmalu na kant, njega samega je pa povodenj pripravila skoro ob vse imetje, tako da je bil zopet tam, kjer je začel. Denarne pomoči ni hotelo biti od nikoder.

Slednjič se je Keller v skrajni stiski seznanil z ravnateljem papirnice v Bautzenu Woelterjem, s katerim sta skupaj vzela patent na novi izum. Novega papirja pa niso takoj začeli izdelovati, ker je Woelter najbrže vso stvar namenoma zavlačeval. Tako se je zgodilo, da je patent ugasnil, preden si je utegnil Keller pridobiti sredstev, da bi ga podaljšal. Hočeš nočeš je moral prodati svoj delež Woelterju za celih 700 tolarjev s prošnjo, naj ga ne pozabi, ako bi kdaj dosegel uspeh z novim izumom.

Kmalu potem je Kellerjev izum res nastopil zmagoslavni pohod po vsem svetu, toda pod Woelterjevim imenom, ki ga še danes slavijo kot izumitelja papirja iz lesovine, dočim je pravi izumitelj potem še nekaj časa životaril kot preprost mehanik, dokler ga ni smrt rešila bede in pomanjkanja.

Zračno zrcaljenje

Pojavu vzdušnega slepila so se čudili mnogi rodovi: Karavana, ki je zašla v žgočem pesku, iznenada zapazi na obzorju bogato zelenico, kjer palmovci napovedujejo hladen izvirek ali vodnjak. Potniki se žurijo, nada se je vrnila. Ali žal, luč se izpremeni, zračni prividi zaplovejo in se polahko razblinijo . . . Vendar ti optični prikazi se ne javljajo edino v puščavi: pogosti so tudi na morju, posebno v soseščini severnega tečaja. Ondan je veliki parnik Mauretania na svojem prekomorskem potovanju naletel na takšno zanimivo begotno sliko. Jarko solnce je sijalo v prosojnem in mrzlem zraku. Izredna prikazen je zbrala vse potnike na krovu. Pred velikim brodom so videli, kakor bi bila resnična, razbito ladjo, preklano na dvoje in preobrnjeno. Medtem ko so jo ogledovali, se je podoba preobličila v dva čolna, od katerih je eden molil hrbtico navzgor, potlej pa se počasi zabrisal. Učenjak, ki je bil na palubi, je začel razlagati pojav, a to ni oviralo pomorščakov, da ne bili šigljali o "zdelu".

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

RAZNE VESTI Z VSEH STRANI

Ljubljana, 30. jun. 1930.

Velik požar v jesensko-kokrski kotlini. — V noči od 26. na 27. junija bi bil kmalu uničil požar celo naselje Spodnje Jezerske, ki leži v kokrski dolini. Mala je manjkalo, da ni požar uničil do tal vse hiše ter spravil na beraško palico uboge drvarje in gozdne delavce. Le pomoči kranjskih gasilcev in njihove brizgalne gre zahvala, da požar ni uničil cele vasi in da so požar po možnosti lokalizirali.

Zvečer krog 7. je začelo goreti pri cestarski hiši ob jezerski cesti. Domači so pekli kruh in so se bržkone vnele saje; ker je bila streha iz deščic, ki so bile od zadnje vročine še posebno suhe, se je brž vnela tudi streha. Tudi ostale hiše vasi so krite z deščicami, radi česar se je bilo bati, da se ogenj polasti in uniči vse hiše. Na pomoč poklicani gasilci iz Kranja so prišli v tričetrt ure s svojo majhno brizgalno v Jezersko—pot, dolga 27 km—kasneje je prispela še velika motorna brizgalna. Začeli so bruhati vodo na požar, med tem pa je zadivjal še močan veter in nosil ogorke po zraku. Ljudje so bili vsi zaposleni z gašenjem cestarske hiše. Nenadoma pa so se oglasili glasovi, da gori gostilna posestnika Hudine, ki je oddaljena kakih 400 metrov od cestarske hiše. A močan vihar je nosil ogorke tako daleč in hiša je začela goreti. Tik ob Hudinovem posestvu pa je kakih deset hiš. Nevarnost, da pogure vse te hiše, je bila torej radi lesenih streh in močnega vetra tem večja. In res—ognjeni zubelj je prestopal s strehe na streho ter zanetil šest hiš na naglo. A drvarji, siromašni lastniki teh hiš, so splezali na svoje strehe ter sproti gasili zublje. Z lopatami in vodo so zatirali vsako iskro, ki jo je veter prinesel na streho. Že je bilo videti, da bodo požar ukrotili, kar plane vnovič silen vihar, ki je premetaval goreče tramove, nosil zublje visoko v zrak ter podžigal požar na vso moč. Celo delo brizgalen je bilo otežkočeno, ker je vihar trgal curke, dasi so motorke delovale brezhibno. Zaneslo je ogorke celo v gozd, ki se je vnel ter po suhem dračju in listju kot kača lezel v dolino ter s svoje strani grozil ognjeno objeti zaselje. Gasilci so morali obrniti brizgalnice v gozd, napeljali so cevi ter gasili gozd. Obe motorki sta črpali vodo iz Kokre ter sta delovali 3 ure nepretrgoma.

Temu silnemu naporu in utrujajočemu delu gre zahvala, da je požar napravil prav za prav le majhno škodo, majhno v primeri z veliko nevarnostjo, ki je pretila, a veliko za lastnika. Pogorela je do tal cestarska hiša ter stanovanjsko, gospodarsko poslopje posestnika Hudine. Škoda je velika, vaščani pa so vsi preživeli težke ure strahu in naporov.

Nesreča v litijski predilnici. — V Litiji imajo predilnico, kjer tkejo bombaž. Tamkaj je zaposlenih mnogo več žensk, kakor moških. To menda radi tega, ker tako delo—kot pravijo—zahteva finih, ženskih rok in ker je ženske lažje izkoriščati kakor moške. So povečini kmečka dekleta iz okolice in z njimi je lahko opraviti. Delo samo pa je naporno. Nič kaj ni za ženske delo v delavnicah, kjer plava prah v zraku kar na debelo. In tudi s stroji delati je opasno. Med drugimi je zaposlena v fabriki tudi Marija Melin, omožena kakor jih je mnogo drugih, ki jo je doletela 27. junija nesreča. Nekako zjutraj ob pol sedmih so delavke zaslišale obupen klic. Pohitele so in našle ob stroju Marijo Melinovo vso krvavo. Snažila je stroje, pa jo je zgrabilo za roko. Desnica je vsa pomečkana in bodo morali desnico bržkone odrezati. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico. S sabo pa so ji dali tudi dojenčka. Zakaj Melinova ima že družinico, pa je še morala hoditi na delo, dasi je nedavno porodila. Sila jo je tirala na delo, čim je le malo prišla k moči po porodu. In menda ne bo brez utemeljitve govorica med litijskimi delavci, da je nesrečo zakrivila redukcija, ki so jo nedavno izvedli. Zakaj dasi je zmanjšano število delavk, ni obrat prav nič zmanjšan in mora biti produkcija na isti višini kot prej. Potem takem pride na delavke zdaj mnogo več dela in radi tega delajo z vse večjo naglico. Naglica pa pri strojih ni nikdar previdna, brez naglice pa ni zaslužka. In doma čaka vendar deca in hoče kruha.

Bankovce so hoteli ponarejati

Nedavno tega so obsodili pred mariborskim sodiščem veliko skupino ljudi, ki je ponarejala bankovce, a je pri tem imela malo sreče in mnogo večjo smolo. Dobili so po več let ječe. Pred beograjskim sodiščem pa se te dni vrši razprava proti 11 moškim, ki so hoteli ponarejati bankovce in sicer tisočake. Neki Selman iz okolice Beograda je vabil ljudi, naj mu pomagajo, da zna spretno ponarejati tisočake. In tako je dobil krog sebe večjo družbo ljudi, ki so bili željni tisočakov in so verjeli Selmanovemu zatrjevanju, da zna spretno ponarejati tisočake. Med temi pajdaši pa se je znašel tudi detektiv Srečkovič, ki je nameraval razkrinkati družbo. Dal je Selmanu deset tisočakov za "mušter" in za orodje, ki je potrebno za tiskanje bankovcev. Prav tako so morali ostali pajdaši dati vsak po nekaj tisočakov in Selman je vedno govoril, da je treba še toliko in toliko, pa bo denarja kot toče. Vsi so čakali—in detektiv je, videč, da Selman slepari z obetanjem in da ne bo delal bankovcev, nehal s svojo dvojno vlogo ter je celi družbi povedal, kdo je in je vse skupaj lepo aretiral. Zdaj sedijo pred sodiščem.

V Hrastniku pri nas pa so zasačili večjo družbo, ki je prav tako hotela ponarejati tisočake. V Krištandolu pri Dolu je orožništvo v noči od nedelje na ponedeljek zasačilo družbo ponarejevalcev, ki sicer še ni pričela s tiskanjem, pač pa je imela vse pripravljeno. Aretirali so Ivana, Franceta in Marijo Ovčak—očeta, sina in hčer. Z njimi so aretirali tudi Jerneja Štirna, čevljarskega mojstra iz Kamnika in Jožeta Poljanška, ki se izdaja za lesnega trgovca. Zadnja dva sta prišla k Ovčakovim na sestanek, da se dogovorijo kot "delničarji te tiskarne tisočakov" o nabavi materijala za tiskarno. Jernej Štirn je bil že več let zaprt radi ponarejanja in se je šele nedavno vrnil iz ječe, a je spet pričel s svojo staro mislijo, tiskati bankovce in obogateti.

Stari oče Ovčak je bil trdno prepričan o uspehu in je celo sosede nagovarjal, naj pristopijo, če hočejo biti v nekaj letih milijonarji. Zdaj je Ovčak jetnik, a ne milijonar.

Smrt akademika Turka v Savi

Kopalna sezona je prišla s svojimi žrtvami voda. V Ilirijinem kopališču je utonil nekdo, ki ga je v vodi zadela srčna kap, na Lazah v Savi je utonila 20-letna uradnica iz Ljubljane, druga žrtev Save pa je postal akademik Uroš Turk, slušatelj kemije na ljubljanski tehniki, sin raynatelja kemičnega preizkuševališča inž. Jakoba Turka. Akademik Turk se je baš pripravljal prav pridno na izpit ter hodil s knjigami vsak dan dopoldne na Posavje, kjer se je solnčil, učil in kopal. Tudi predvčerajšnjim se je odpeljal zjutraj s kolesom na Posavje ter si izbral mesto za kopanje dober kilometer od črnuškega mostu, tam kjer se izliva v Savo Gameljščica. Voda je tamkaj precej hinavska, spodnji tokovi so zelo močni in biti mora spreten plavalec, kdor se tamkaj hoče kopati. To je Turk tudi bil. Vendar ni mnogo plaval, le zmočil se je nekaj kratov ter se potem solnčil s knjigo v rokah. Šele pred poldnevom je šel plavat. Zaplaval je v sredo Save. Iznenada je zavpil na pomoč, se otepal z rokami, nato pa izginil v vodi.

Doma so starši kot ponavadi pričakovali sina za kosilo, da se vrne domov. Ko ga do 1. ni bilo h kosilu, jih je začelo skrbeti. Oče je vprašal telefonično kemični laboratorij na realki, ali je morda Uroš že pri izpitu. Dobil je odgovor, da ga ni tamkaj. Oče se je ves v skrbeh odpeljal na Posavje, kjer so orožniki med tem že našli Uroševo obleko na bregu. Oče je zvedel, da je sin izginil v valovih Save.

Iskali so truplo ves dan, a šele včeraj se je posrečilo ježiškemu ribiču, da je našel truplo blizu kraja, kjer se je začel potapljati. Bilo je zataknjeno za neko skalo. Sodeč po rokah, ki so imele skrčene prste, je upravičena domneva, da ga je zgrabil krč in da je radi tega izgubil oblast nad seboj ter se pogreznil.

Sleparski "odposlanec ministrstva prosvete"

Pretekli teden je na jeseniško občino prišlo uradno naznanilo, da bo Jesenice v kratkem obiskal odposlanec ministrstva prosvete iz Beograda. In v ponedeljek se je res pripeljal v elegantnem avtomobilu, ki ga je vozil livriran šofer. Ko je "visoka oseba" stopila in se predstavila županu, mu je ta odposlanec začel razlagati, zakaj je prišel. Sedaj ob priliki vsesokolskega izleta bo namreč izšel almanah, ki bodo v njem fotografije in reklame in podobne stvari. Stran almanaha je zelo poceni, samo 6000 Din. Od župana je odposlanec zahteval, da mora vzeti najmanj tri strani in da mora njemu na roko plačati takoj 18,000 Din. Župan je bil toliko previden in nesiguren, da se je z izgovori umikal pogodbi, nakar je postal odposlanec strog. Zahteval je osebnih podatkov od župana, da ga kot slabega patrijota začrni pri oblasteh. Nastopal je silno samozavestno in z denarjem osebno sploh ni maral imeti opravka. Za to je imel s sabo svojega osebnega tajnika. Ta je plačeval v gostilni, kar sta zapila in zajedla. Odposlanec je kazal tudi priporočilo od bana, seveda s ponarejenim podpisom.

Ko se župan le ni dal geniti, se je odposlanec napotil v župnišče, kjer pa "gospoda" doma ni bilo. Potem se je odpeljal v Kranjsko goro. Kako je tamkaj opravil s svojo "visoko misijo," slepariti župane in vaške oblastnike, ni še znano. Na večer se je vrnil na Jesenice, a župnika spet ni našel doma. Razjezilo ga je. Potem je stopil h gospodu dr. Rekarju, kjer je tudi nastopil samozavestno, kakor zna pač on s svojim tajnikom. A dr. Rekar je malo prej bral v časopisju, da se klatita dva goljufa po deželi in na ta način kradeta in slepарita. Nagnal ju je z goljufoma, in sta jo oba kaj hitro odkurila.

Orožniki imajo vso stvar v rokah. A kakor poročajo, sta oba visoka gospoda ogoljufala mnoge občine v Sloveniji.

Grozen samomor v Gorjah pri Bledu.—V nedeljo popoldne si je na strašen način končal življenje gorjanski posestnik in pek Lovro Komar. Cev karabinke je nastavil v usta ter sprožil dva strela. Projektila sta mu malone raztrgala vso notranjost glave, tako da je bila smrt hipna. Komisija je ugotovila, da je izvršil samomor v duševni zmedenosti.

Bogu smo se zamerili Slovenci, čeprav smo že na vsako krtino postavili cerkvico ali kapelico. Zakaj letos nas tepe nebo s točo. Tako je dne 25. junija, spet divjala nevihta s točo na Dolenjskem. Po jutranji soparici se je začelo nebo oblačiti, po kosilu pa se je vilo z neba kot iz škafov. Začela je padati ščot oreh debela toča, ki je kar na hitro potolkla kmetom iz Dolenjega in Gornjega Gradišča ter Rumanje vasi vse letošnje pridelke. Tik pred žetvijo pšenice in ječmena pošlje dobri bog točo in pobije vse polje. Ljudje bodo stradali in ne bodo molili. Tudi vihar je silno divjal. Ruval je drevesa, ki merijo 50 cm v premeru, podiral plotove in okrival strehe. Dobro še to, da ni bil po viharju in nevihti prizadet večji teritorij. Tudi je strela udarila v kozolec mlinarja Brulca iz Gotne vasi. Zgorelo je seno, kozolec pa le na pol, ker so ljudje kozolec podrli in pogasili ogenj.

A. Garden:

OPAZOVANJA

Angleška vlada je končno našla pot za racionalno reševanje "indskega problema," soditi po najnovejših vesteh iz Londona in Indije. Upati je, da bodo tekoča pogajanja med angleško vlado in voditelji indskih rebelov, predvsem z Gandhijem, uspešna.

•

Kardinalne točke teh polofičijelnih pogajanj so: 1.) Anglija podeli amnestijo vsem političnim jetnikom, katerih je več tisočev (skoraj izključno voditelji upornikov); 2.) Gandhi odpokliče ekonomski bojkot Anglije, ki je paraliziral njeno trgovino. 3.) Gandhi se udeleži londonske konference, ki se prične 20. okt. in katera naj določi bodočnost Indije in 4.) je angleška vlada pristala (?) na avtonomijo Indije, razen za bolj zaostale province, v katerih Anglija še ostane suverena sila, "dokler niso te province sposobne za samovlado." Gandhi je baje naklonjen tudi zadnji točki.

•

Ako pride do sporazuma na podlagi zgornjih točk, pomeni to "častno kapitulacijo" za Anglijo in, kar je važnejše za delavstvo vseh držav, izmotanje angleške delavske vlade iz mlake, v katero je bila potisnjena radi prvotnega omalovaževanja tekoče indske vstaje. Lansbury in tudi drugi kritiki vlade v laboritskem taboru pravijo, da je bila MacDonaldova vlada potisnjena v situacijo, ki je rezultirala v ekstremnih nastopih napram upornikom—vojaška nasilja in splošna aretacija voditeljev—ker je zaspala pri krmilu, oziroma posvetila vso svojo energijo londonski "razoroževalni" konferenci.

•

Izravnanje "indskega problema" na podlagi gornjih kompromisnih točk ni seveda še gotova stvar. MacDonaldova vlada, ki je manjšinska in glede Indije med dvema ognjema, mora računati na torijce in liberalce. Churchill, vodja ekstremnih reakcionarjev, je ostro kritiziral vlado, "ker ne nastopa dovolj odločno napram upornikom." Na drugi strani je tudi Lloyd George dal razumeti MacDonaldu, da so liberalci proti podelitvi dominijskega statusa Indiji.

•

Zadnja poročila tudi pravijo, da je MacDonald pristal na zahtevo obeh opozicionalnih strank, da imata zastopstvo na angleško-indski konferenci prihodnjo jesen.

•

Za svet je značilno to, da je zmagovalec Gandhi, ki je s pasivno rezistenco, brez vsakega orožja in krvolitja od njegove strani, prisilil na kolena najmočnejši imperij. S tem je pokazal, da on bolje pozna slabosti zapadne "civilizacije" kot pa pozna oksident zaostali orient. Z bojkotom je Anglijo udaril na najbolj občutljivo mesto — po želodcu. Te neizbežljive bolečine so—ali pa bodo—prisilile nekdaj oholo Anglijo do pameti. Gandhi je demonstriral celemu svetu, da je človeška volja in žrtvovanje močnejša sila od pušk, kanonov, bojnih ladij in letal ter zaporov.

• • •

"A sucker is born every minute," je zmano ameriško pravilo, ki vrlo služi neskrupuloznim osebam pri lovu dolarjev. Tega pravila se je oprijel tudi izdajatelj in urednik milwauškega "Obzora," Stavt, kateremu ne manjka predrznosti, ki meji na nesramnost. Njegovo postopanje, oziroma namen, katerega je prednesel v editorialu pred več meseci, v katerem je Milwaučanom v bistvu povedal, da je on (Stavt) prišel v Milwaukee po dolarje in da je dolžnost Milwaučanov—nič več, nič manj—da mu polnijo žepe (bikniška "etika" par excellence)—vse to me ne briga toliko časa, dokler se mu ne vidi "potrebno" obregniti se ob nas.

•

Zadnji teden pa je uvidel "potrebo" dati lekcijo uredništvu Prosvete (v katerega imenu ne govorim, pač pa je z mojega stališča) radi priobčitve sarkastičnega dopisa o "slovenski ohceti," s katero je Stavt predstavil tamošnje rojake Milwaučanom. Urednika Stavta je prijel krč, ker Prosveta ni odklonila tega "nesramnega" dopisa.

•

Po prvotnem mnenju Obzorovega urednika je dopis spisal "diskreditirani F. N."; takoj za tem se mu je pa oglasila vest in se je vprašal, mar ni F. N.—velik lump kot je—pri tem nedolžen in ako ni končno krivca iskati v uredništvu Prosvete. Misel je dozorela v zaključku, da je dopis skoval urednik sam.

•

Uredništvu Prosvete ni treba kovati dopisov, ker, hvala Bogu, teh vsaj v tekočem letu še ni primanjkovalo, kar pa seveda ni glavno. Tudi ni važno, da-li "so vsi dopisi enaki" kot pravi urednik Obzora. (Uredniki Prosvete so torej vsak dan, poleg dela v uredništvu—osem ur—tudi v raznih naselbinah križem Združenih držav, in včasih celo v Jugoslaviji, kjer nabirajo material za dopise. Uredniku Obzora, ki sem pa tam strže tudi dnevne vesti iz Prosvete, hvala za to priznanje.

•

Pri obsodbi Prosvete, katera ima "predrznost," da priobči Stavtu in Co. nenaklonjene dopise, je uredniku in lastniku Obzora prišel na pomoč tudi 'mož postave", neki Kopušar, ki pravi, da je sramota za slehernega Milwaučana, ki je naročnik Prosvete, katera je "proti lastnemu narodu." (A scoundrel will not hesitate to employ any subterfuge to cast reflection even upon the bystander.) Ta vrli "rodoljub" v policijski suknji je komaj pred par leti imel tako dobro mnenje in bil tako ponosen na "svoj mili narod," da se je celo slovenskega jezika sramoval, kot sem zanesljivo informiran. S prihodom "rodoljuba" Stavta v Milwaukee, kjer "rešuje mili narod" (za denar), se je pa tudi naš vrli policeman spreobrnil v Pavla in sedaj je, po njegovem(?) zatrdilu, "sramota za vsakega rojaka v Milwaukeeju, ki je naročnik Prosvete."

•

S stališča pisca teh vrstic lahko urednik in lastnik Obzora prireja vsake kvatre ali pa še bolj pogosto ne samo "slovenske ohceti," temveč haremske. Radi mene lahko vodi za nos toliko ljudi, kolikor jih more in kolikor časa se mu puste. S svojim pisanjem je le dokazal, da se je jako "amerikaniziral" in za dosego svojega cilja celo prekosil "zmernejše" ameriške raketirje. V tem poslu od moje strani ne bo imel kompeticije. Zanikam mu le moralno pravico obsojati ali pa predbacivati poldelno nepoštenost Prosveti. Uredniku in lastniku Obzora tudi na znanje, da v Chicagu nismo vsi dostopni taktiki, s katero terorizira nekatere Milwaučane.

Adolf Koelsch:

Drugemu da življenje, sebi smrt

Neštevilne so živine, živali in rastline, katerih življenje ugasne, čim so se splodile. Posamezna živina je naravi le toliko dragocena, da je nosilka in začasna branilka prostora za tisto brezčasno valovanje življenja, ki je utelešeno v lastnostih svoje vrste. Kot stvor sam na sebi ji pa menda ne pomeni ničesar. Kakor hitro je namreč iztrosil jajčka ali seme ni več potreben in mora umreti, ker nima in ne dobiva več tistih naprav, ki živini zagotavljajo v drugih primerih lastni obstoj. Smrt je pri teh prava smrt zaradi ploditve.

Komaj stopiš v naravo, že srečaš na vsak korak živine zaznamovane na ta način. Če greš v svoj vrt pogledat, kako dela redkvica, je to že rastlina, za katero velja pravkar povedano. Če se sprehajaš po samotnih predmestnih potih, občuduješ lahko cele ruše divno lepih, svetlomodrih njivskih jetičnikov, ki se prepletajo po praznih stavbiščih in na golih ruševinah. Tudi ta zemljan se mora pokoriti zakonu in izginiti, čim dozori njegovo seme. Pa ti pribrenči s silnim brnenjem zvečer v sobo majski hrošč ali gledaš, ko sediš ob potoku in ribariš nad seboj ples kačjih pastirjev. Tudi te živali spadajo k tistim živinam, za katere je ploditev obenem smrt. Nekatere potrebujejo le par tednov, da prehite njim odmerjeno pot življenja od rojstva do smrti. Kalijo, rastejo, cveto in rodijo sad; žrejo, ljubijo, iščejo in se parijo: — in komaj, da se poslovijo od tod, že doleti njihove otroke ista usoda in v enem samem letu si sledi več rodov na istem mestu. Pri kurji črevci in škrbincu je tako, pa tudi mnogo račičev naših voda, mnogo muh, pršic in kotačnikov gre v istem teku mimo nas. Celo neko čudno ribo poznamo, ki je podobna naši mrešnici, ki živi eno samo leto, po drestu pa umrje.

Druge živine potrebujejo celo leto ali še več, celo več in mnogo let, preden dozore za ploditev, enkratno parjenje pa jih brez usmiljenja pokosi. V južni Evropi domuje majski hrošč kot ogre tri leta v semlji, preden spet vzleti; v srednji Evropi potrebuje štiri, višje na severu še več ličinskih let, da dorase. Naš pišKur je šele s sedmimi leti ploden in pogine po drestu. Kalifornijski kraljevski losos, mogočna riba, koje meso prihaja obilno k nam v škatlah, plača ploditev s smrtjo in tudi med drevesastimi rastlinami poznamo take, ki nastavijo po dolgoletni rasti samo enkrat cvetje, da potem poginejo. Do dvajset metrov visoka ščitasta palma Sundskih otokov spada semkaj in tudi na agavo ne smemo pozabiti. V svoji mehikanski domovini napravi po 5—15 letni rasti mogočno do osem metrov visoko razcvetje, kakor kak svatilnik in usahne. Dočim pa smejo rastline, katerim potrka smrt na hrbet pri svatovanju, doživeti vsaj dozorenje semena, pokliče smrt med živalmi samce večkrat sredi ljubezni. Moška čebela (trot), ki se ji je posrečila na svatbenem poletu združitev s kraljico (matico), preživi ta dogodek le za sekunde, ker je telo teh živali tako ustrojeno, da samo parjenje povzroči kapi podobno smrt. Prav tako se godi tudi večini mravljinskih samcev. Mrtvi popadajo po tleh po oploditvi, dočim živijo tisti, ki niso našli nobene samice, še tedne naprej, prav kakor troti pri čebelah.

Pri vseh teh živalih, ki plačajo parjenje z življenjem, se zdi, kakor da se porabi vsa zaloga telesne moči, vseeno če so jo zbirale v teku tednov ali mnogih let, za delovanje tistih organov, ki služijo za tvoritev potomcev in za ploditev. Mnogi poskusi umetnega zadržanja ali zaviranja ploditve, da bi tako podaljšali naravno mejo osebnemu žitju, so nam jasno dokazali, da tudi res obstoja tak splošen odnos med porabitvijo življenske moči in paritvijo. Priroda sama napravi včasi take poskuse podaljšanja ko pusti, kakor smo že omenili, majskega hrošča pri neugodnih pogojih povprečno ostrejšega severa pet let živeti, namestu samo tri leta, kakor na jugu. Tudi agava, prenešena v dežele ob Sredozemskem morju, živi tu dalje, kakor v svoji mehikanski domovini, ker dozori tu šele v 30—60 letih do cveta, namestu v 5—15 letih.

S svojo spretnostjo more tudi človek take poskuse poljubno delati in jih je tudi storil. Enoletni, duhteči rezedi in kolorabici je preprečil oplojen s tem, da jima je porezal cvetne nastavke: uspeh je bil ta, da so postale dve do trilstne. Ali pa so napravili s križanjem nekih enoletnih cvetličnih sort svetlina in papeževe sveče križance, ki so po naravi neplodni. Brez kakega drugega početja so ostali le-ti več let pri življenju. Prezreti pa ne smemo, da je nastalo v vseh teh primerih podaljšanje življenja tako, da so podaljšali pred zorom ploditve ležečo dobo rasti, torej prav za prav gradečo mladostno dobo, ki nima z opravkom ploditve nikakega posla. Če pa nastopi plodnost mimo vsega tega umetnega zadrževanja, pa postane živina, prav tako, kakor vsaka druga, ki ni zrastla pod temi posebnimi pogoji, žrtev enkratnega izvajanja ploditve.

Toda tudi popolnoma godnim živalim se je posrečilo znatno podaljšati življenje enostavno s tem, da jim niso dali prilike za parjenje. Pri nekaterih živinah n. pr. pri muhah enodnevnicah je prirastek življenja majhen. Rastegne se le za malo dni, če smo živali takoj po izleženju osamili (isolirali), kar pa je prav umljivo, ker te muhe nimajo nikakih priprav za uživanje hrane. Tudi če jih ne pritegnemo k paritvi, pač ne morejo zaradi zakrnelosti svojih organov dalje živeti. Drugače je s hrošči, katerim ne manjka možnosti samohranitve na primer z zelo roparskim brzcem vrste carabus, ki jo najbolj poznamo po lepem kovinasto leskečem zlatarju naših polj in vrtov. Le-ta živi, če ga pustimo popolnoma samemu sebi, 2—3 leta. V ujetništvu pa lahko dočaka starost 6—9 let. Če smo mu vzeli priliko ploditve z osamitvijo in nismo pustili telesu možnosti, da tvori in odmetava zarodne celice, ker je to delovanje baš vzrok staranja in propadanja. Prav pred kratkim je napisal I. Krumbiegel delo, ki dokazuje, da ostane tako zvano tobtišče teh živali, ki je zanje važna zaloga moči, popolnoma mladostno, če morajo opustiti paritev.

Smrt po oploditvi moramo pač smatrati za neki način tiste preosnove smrti, ki zapečati končno življenje vseh živin. Zato se prirodi ni treba strašiti pred tem korakom, saj zagotovi njih zgodnja smrt obstanek njihove vrste.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

V KLINIKI ZA PSE IN MAČKE

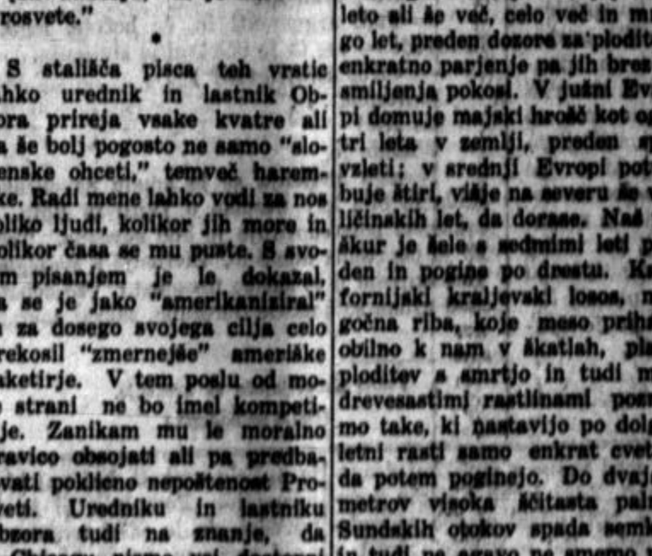

Klinika za pse v New Yorku. Obrstuje jo Humane Society, ki se briga, da se z živaljo pravilno postopa. Ideja je bralcu razumljiva. Kadar se bodo "dobri" ljudje toliko zanimali za dobrobit človeštva kot se zanimajo za dobrobit živali, bodo iz naših vrstnost izginili tudi slumski distrikti in z njimi vred bo izginilo tudi siromaštvo in vrsta tistih slojev, ki jim usoda ni naklonjena, še manj pa človeška družba.

NAROČITE SLIKE JOŽETA ZAVERTNIKA

Gl. upravni odbor je dal izdelati veliko slike pokojnega brata Jožeta Zavertnika. Slike so lepo izdelane in primerno velike ter pripravne, da se jih obesi v društvenih dvoranah ali privatnih domih. Upravni odbor želi, da se kmalu prijavijo z naročili vsi tisti, ki se zanimajo in želé imeti sliko. Cena posamezni sliki je $2.50, to je na mehkem papirju in brez okvirja.

VINCENT CAINKAR, tajnik. SNPJ.

Najzanesljivejše čenovne članke vseh vrst se v članku "Prosveti". Ali jih štalo vsak dan?

ROSA

Povest o dveh ženah
Spisal Angelo Cerkvenik

(Povest, ki je bila nagrajena v literarnem konkursu Prosvete)

— V Lincu, v tistem provincialnem mestu?

— Mar je bila Ljubljana manj provincialna?

— Ljubljana je majhno mesto, ni pa provincialno. Ljubljana je glavno slovensko mesto, je središče slovenstva, kakor je Berlin središče nemštva . . .

— Pojdite, pojdite! Mar mislite, da mesto kaj pridobi s tisto kopico idiotov? Tistih deset univerzitnih profesorjev, petnajst faliranih literatov, prismuknjenih slikarjev in prismojenih skladateljev in kiparjev . . . in oprostite, kmalu bi bil pozabil . . . . tistih kikirikikritikov . . . vseh teh, ki mislijo, da so oni os, okrog katere se vrti ves takozvani narod . . . zadovoljni bi morali biti, da pridete čim dalje od te ušive golazni . . .

— Ali štejejo tudi Goetheja med takšno ušivo golazen?

— De mortuis nil nisi bene!*) In o Goetheju bi res ne vedel povedati nič slabega! Celo dolgočasen je, kakor se za klasike spodobi. Celo ekspresionistom — vsaj nekaterim — ni uspelo pokositi njegovega rekorda dolgočasnosti! Izraz svoje dobe, dolgočasne dobe, ki se je s kočijo, k večjemu s kočijo, prevažala po megli, dežju in blatu.

— Prav malo spoštljivo govorite o velikanih svojega rodu!

— Velikanih? In mojega rodu? Ne vem in me tudi ne mika vedeti, kakšnega in čigavega rodu sem! In velikani naj bi bili, ker jim je srečno uspelo počečkati toliko in toliko koristnega papirja za docela nekoristne namene. To so uši, stenice, to so paraziti najhujše vrste!

— Ne bom se prepirala z vami. Vem le, da mi je Ljubljana nepopisno draga. Govorite karkoli hočete: Ljubljana je središče naroda, čeprav malega naroda . . .

— Nehajte! Bog z narodom! Povejte mi samo, če greste z menoj ali ne!

Rosi je bilo prijetno, da je zopet uzrla človeka, edino vez, ki jo je spajala s prejšnjim snovnim življenjem. Nepopisna, še nikdar občutena sladkost ji je polnila srce ob vsaki njegovi izgovorjeni besedi. Po nekem naravnem nagibu je zaslutila, da bi ji bilo zdaj, ko je okusila sladkost vsaj drobčka prejšnjega življenja, zelo žalostno in dolgočasno.

— Greste ali ne? Središče naroda je kmet! Kmet, zapomnite si, kmet in delavec!

— Grem, je rekla.

In sta šla.

Življenje ji je bilo lahko in prijetno, kakor še nikdar do tedaj. Pomagala mu je le semtertja, ko je šlo za kakšno bolj komplicirano operacijo, drugače pa mu je vodila gospodinjstvo. Sanatorij je bil zgrajen ob tramvajski progi, ki se vzpenja po rebri strmega griča do znane božje poti. Dan za dnevom se je povzela na vrh — tudi po zimi v najhujšem snegu in metežu. Pogled na Donavo, ki se vije med mesti in drobnimi vasicami, pogled na reko, ki poljublja toliko središč velikih in majhnih narodov, pogled na vodo, ki ji je vselej vzbujala spomine na tisto nepozabno noč, ko je prvič v beograjski Veneciji videla plesati čudovito deklico — Tanjo, ta pogled jo je opajal vedno znova z nepoznanimi užitki.

Dr. Springer je vselej, ko je gledal na široko ravan pod gričem, postal mehak, nežen in dober, kakor otrok.

Včasih ga kar ni mogla spoznati.

Nekdaj ji je dejal:

— Včasih čitam še danes Goetheja in poskušam jokati, kakor sem jokal nekdaj. Včasih mislim nazaj na tiste čase, ko sem imel še dekle in tedaj mi je čudno.

— Dekle ste imeli?

— Varala me je.

Glas mu je zazvenel trdo, železno, krhko.

— Ne govoriva o tem!

— Zakaj ne? Tudi to mi je včasih potrebno. Naj vam povem po pravici: Ko sem vas iskal, sem najprej mislil nase. Da mi bo včasih tako zelo potrebno povedati komu, kako je bilo nekdaj. Mislil sem, da je vse že davno minilo, a s starostjo so se jeli bratiti spomini mladosti.

Potem ji je pripovedoval vsakdanjo zgodbo, ki so jo doživeli vsi, ki so kdaj res ljubili, ki so jo doživeli in preživeli. Nekaterim pa ni bilo in ni dano preživeti jo. Pri njih je preteklost večna sedanjost, spomin na živo življenje.

Rosa je strmela v doktorja in ni svojim lastnim ušesom mogla verjeti. Stareč je slonel ob kaminu, zrl skozi okno na široko ravan pod seboj, ter pripovedoval . . .

— Baš tukaj je bilo . . . Bilo je lepo: Poglejte tistole jablano tam spodaj! Bila je vsa v cvetju, snežnobelem cvetju, kakor da jo je svilen snežen pajčolan pregrnil. Mesec je kopal svoje nežne žarke v razkošni kroni . . . In rosa, tiha, čista, lepa, kakor more biti lepa le misel Boga samega, ko v nežnih majskih nočeh poljublja svoje deviško, še neoskrunjeno, k prvemu ljubezenskemu čuvstvu prebujajoče se stvarstvo, rosa zagonetna kakor vse vaše bistvo, sestra Rosa, je hladila ozračje, ki se mi je dozdevalo vroče in neznosno — ker je med menoj in njo ležala zlomljena, mrtva ljubav. Tedaj sem bil sklenil, da bo v meni živela samo še žival. Včasih pa, sestra Rosa, se vrne vame človek in prežene žival. Ko sem se odločil tukaj preživeti poslednje urice svojega življenja, se je vrnil vame človek.

— Gospod doktor, bili ste nepravični nasproti njej. Čudim se, kako ste mogli v enem samem sestanku med vašo izvoljenko in vašim prijateljem videti kar — nezvestobo.

— Sestra Rosa, vse to so zgolj besede — argumenti, a človek je kaj več, nego samo besede; življenje gre preko vseh argumentov in preko vsake logike.

— Motite se!

— Ne motim se!

— Tudi argumenti in, če hočete, logika in besede — vse to je očitovanje življenja.

— Circulus vitiosus!*)

—Ampak . . .

— Nič!

Zbežala je.

Novega življenja se je kmalu naveličala. Rada bi bila kaj zvedela o Tanji in Boju, a vsakršno poizvedovanje je bilo nevarno. Težko je pogrešala mladino. Življenje s svojeglavim starcem ji je začelo presedati. Vse debate med njima so končale odrezano, skoraj sovražno.

*) O mrtvih nič drugega razen tistega, kar je dobro.

*) Vedno obnavljajoče se kroženje.

(Dalje prihodnjič.)

Ivan Podržaj:

Nepremišljena smrt čevljarja Krišpina

Vsa vas ga je imela rada. Celo župnik in učitelj se ga nista izogibala. Vsakemu je vedel povedati kaj zanimivega. In o vsem je bil poučen. In kar je glavno, bil je zvest zakonski mož. Svoje žene ni samo ljubil, ampak tudi spoštoval. Deveta božja zapoved je bila zanj odveč.

Tak je bil čevljar Jože Krišpin, ki se je bil oženil dve leti pred vojno z neomadeževano devico Katarino iz pobožne hiše očeta Jernejca, malega kmeta v Zakotju. In tak je ostal sredi vojnega pohujšanja. Niti v ujetništvu ga ni mogla preslepiti nobena Putifarka, dasi je imel dosti opravkov z njimi. Z mirno vestjo se je vrnil po vojni domov, kjer je po štirih letih odmora nadaljeval svoje vzgledno zakonsko življenje med delom, ki ga je opravljal v obče zadovoljstvo vaščanov.

Pa se je zgodilo, da mu je kovač Petrač v jezi, ker mu Krišpin ni hotel prodati kos travnika onstran potočka, ki je tekel po Petračevem svetu, zabrusil v obraz, da je tepec, ki se mu smeje vsa vas. Krišpin, sicer miren človek, je vzrojil in zahteval, da mora sosed preklicati, kar je rekel, toda Petrač ga je razžalil še huje in imenoval njegovo ženo ničvrednico, ki se je pajdašila med vojno z ogrskimi dragonarji. Zdaj je bil Krišpin poražen. Niti mislil ni več na zadoščenje. Šel je v hišo, zlezel v podstrešnico in se je zapri.

V poltemi je sedel na zavoj usnja, ki ga je bil prinesel prejšnji dan iz mesta, vzravnal glavo in buljil kvišku, zadržujoč sapo, dokler se mu niso zapria usta sama od sebe. Globoko je zadihal, zapri oči in sklonil glavo, da mu je čop las pokril čelo in del obraza. Tako je ostal dolge minute in čakal, da se mu sprožijo misli, ki so se ustavile v trenutku, ko je izustil Petrač tisto strašno besedo.

Kakor da bi se bilo vnelo usnje pod njim, je skočil in zatulil: Kaaatra! Pri tem je zadel z glavo ob strešno opeko, ki se je privzdignila in čeprav je padla nazaj, je ostala vendarle v strehi ozka odprtina, skozi katero je posijal žarek zahajajočega solnca.

Z zaprtimi očmi se je oprijel navzkrižnega trama in ponavljal sosedove besede — drugo za drugo, premišljal, in bolj ko je mislil, manj je razumel. K . . ., to je bilo vse, kar je mogel razumeti. In ta beseda se je pričela samogibno vrteti po njegovi glavi v taktu udarcev pomočnikovega kladiva spodaj v delavnici.

•

Ura je šla že na polnoč, ko se je Katra spomnila, da Jože še ni prišel domov. Še nikoli ni ostal tako dolgo v krčmi, si je mislila in pričela ugibati, kaj naj bi to pomenilo. Pomočnik ji je bil povedal, da je odšel mojster še pred večerom, ne da bi omenil, kam gre. In sedaj bo skoro polnoči, se je čudila. In tak navaden dan! Zaradi njega vendar niso pustili odprte krčme!

Bila je trudna, toda misel nanj ji je prepodila spanec. Noč je bila soparna in iz daljave se je čulo votlo grmenje. Vzdihnila je k Materi božji in k svoji sveti imenjakinji ter se skušala znebiti neprijetnih skrbi s kratkimi molitvicami. Sredi pobožnih besed, ki jih je šepetala, so ji ušle misli v preteklost, se pomudile pri otroških letih in skočile v vojno, ko je bila sama z malim Pepčkom in se je morala ubijati s stvarmi, ki so ji bile docela tuje. Skozi vas so šli vsakovrstni vojaki, sami starejši ljudje iz daljnih krajev. Prenočevali so in šli dalje po cesti pod hribe, izza katerih je prihajalo tisto zamalklo bobnenje, ki se je slišalo ponoči tako čisto, da je mogla natančno razločevati presledke med bobnenjem, ki je prihajalo naravnost, in med onim, ki se je odbijalo in prihajalo v vas kakor odmev grmenja med gorami!

Neko popoldne pozimi so prišli v vas konjeniki, ki jih ni razumel nihče. Ostali so v vasi več tednov in šele župnik na prižnici je povedal, kdo so in kakšni so. Silno se jih je pričela bati, posebno pa tistih dveh, ki ju je bil poslal župan v njeno hišo. Zlasti enega se je bala. Bil je močan in visok, zelo zgovoren in postrežljiv. Ker ga ni razumela, ji je govoril z rokami, včasi tako blizu, da se mu morala odmikati od stene do stene. In ko se mu je nekoč umaknila v spalnico, je skočil za njo in tedaj se je zgodilo, da je od strahu omahnila na posteljo.

Sveti Bog! je zdihnila in se prekrižala. Skoro istočasno je v daljavi zagrmelo in zdelo se ji je, kakor da bi se bilo premaknilo nekaj težkega nad stropom. Vzela je s stene rožni venec in pričela moliti. Ko bi vsaj prišel Jože . . . Sveta Marija . . . saj ga imam tako rada . . . In v molitvi je zaspala.

•

Ko se je zjutraj prebudila, je videla, da je Jožetova postelja prazna in nedotaknjena. Skočila je iz postelje, poklicala pomočnika in ga prosila, naj teče takoj v vas in povpraša po mojstru. "Vso noč nisem mogla spati," je rekla, in take čudne sanje sem imela. Videla sem ga nekje visoko gori," je jokala, "in kakor da je imel glavo v Petračevem obroču se mi je zdelo. Teci in pridi hitro povedat!"

Pomočnik je rekel, da gre takoj, da pa mora prej narezati usnje in ga namočiti, ker morajo do večera biti gotovi župnikovi škornji. In šel je gori v podstrešje.

Med tem se je prebudil tudi sedemletni Pepček in klical očeta.

— Kristuš! je zavpilo in se zvalilo navzdol po strmih stopnicah v vežo.

— Križ božji! kako pa hodiš? je pritekla Katra.

Držeč se za koleno, se je pomočnik prestopil in ječal:

— Kristuš . . . obesil se je . . .

Smrt ob radiu

Nedavno so inozemski listi poročali, da so neko žensko "ubile slušalke" pri poslušanju radia. Seveda so poleg tega tudi na široko razpravljali o "groznih nevarnostih" poslušanja radia, zlasti z večjimi aparati.

Po večini pa so člankarji pozabili omeniti uprav neverjetno nevednost in neprevidnost, ki je bila povod nesreče, kar se pa piscem, ki še danes, ko že zamorci v črni Afriki poslušajo radio, govore o nekakšnem "naglavnem detektorju" lahko oprosti, ker se jim očividno niti ne sanja, kaj je detektor in kako "strašno opasen" utegne biti razumnemu človeku. In če vlada tako obupna nevednost med izobraženci, potem je od preprostih ljudi tem manj pričakovati razumevanja za primitivne tehniške reči, s katerimi ima dandanes človek skoro vsak dan opravka, in ni čuda, če se dogajajo — tako bi človek dejal — vprav za lase privlečene nesreče.

Gornji primer smrti ob radiu je naravnost neverjeten: Neka gospa sliši nekje, da se dobe radio aparati, ki se lahko priključijo kar na električno napeljavo. Kaj stori? Kupi slušalke in vtakne oba konca vrvice v luknji stenskega kontakta, ki služi za priklopitev električne namizne svetilke. Do tri ne zna misliti, ker bi ji drugače moralo priti na um, da utegne električni tok, ki razžari žarnico ali likalnik, tudi v slušalkah povzročiti kaj podobnega — če že ne drugega. — Nabrže je nekaj trenutkov že napeto prisluškovala, kdaj začuje godbo, ko je električni tok segrel drobno žico v slušalkah, prebil izolacijo in šinil po kovinskih školjkah slušalk skozi njo v zemljo ter jo ubil.

Naj v naslednjem naštejemo razen strele še nekatere druge opasnosti, na katere je treba paziti pri poslušanju radia:

Predvsem se ne sme, dokler ima človek slušalke na glavi, nikoli brskati okrog aparatov in napeljave za jaki tok. Sem pa tja se vidijo reklamni lepaki, kako na primer gospodinja lika z električnim likalnikom, ali kuha na električnem kuhalniku, obenem pa s slušalkami na glavi posluša radio. Pri večini električnih obrežij je ena dovodna žica v zvezi z zemljo, prav tako pa vodi v zemljo ponavadi tudi ena žica prejemnega aparata. In prav lahko se zgodi, da zaradi malenkostne napake v izolacija likalnika, steče del električnega toka iz nevzemljene žice po roki in telesu skozi aparatovo vzemljitve v zemljo in nesreča je tu. To se še prav posebno rado zgodi, ker so ponavadi oni prožni loki, ki drže obe slušalki na glavi, iz gole kovine ali pa slabo prepleskani, tako da ustvarjajo med slušalkami in glavo prav dober kontakt. Lahko bi dejali, da vsa naprava nekoliko nalikuje kovinski kapi, ki jo v Ameriki poveznejo na glavo zločincu, obsojenemu na smrt na električnem stolu.

Kar velja za likalnik, velja seve tudi za dotikanje držal pri žarnicah in kovinskih delov pri stikalih.

Prejemne radio aparate, ki se napajajo iz električnega omrežja, nikoli ne kaže kupovati pod roko. Baš pri teh je treba vselej izbrati le najboljšo robo zanesljivih tovarn. Pravilno zgrajen prejemni aparat za napajanje in omrežja tudi za laika ni opasen, dočim pomeni upravljanje takega aparata, ki je bil sestavljen pri kakem šušmarskem podjetju, vselej igranje s smrtjo, zlasti ako služi za napajanje omrež enakomernega toka. Kdor se na električne reči ne razume in nima o njih zadostnih izkušenj, naj se ne loteva nikakega dela ali popravljanja na takih aparatih.

Dokler je prejemni parat za napajanje iz električnega omrežja v obratu, se pokrov ne sme odpirati. Sicer je večina aparatov tako urejenih, da se sami avtomatično odklopijo od mrežja, kadar se privzdigne pokrov, vendar je navzlic temu potrebna previdnost.

Agitirajte za "Prosveto"!

Odhod parnikov

Rojakom, ki so v bližnji bodočnosti namenjeni v stari kraj, se mudijo sledeči parniki:

1. avg.	—Ile de France na Havre.	(Skupno potovanje pod osebnim vodstvom Mr. Aug. Kollandra.)
1.	"	—Vulcania na Trst.
5.	"	—Berengaria na Cherbourg.
8.	"	—Majestic na Cherbourg.
14.	"	—Hamburg na Hamburg.
14.	"	—Europa na Bremen.
16.	"	—Paris na Havre.
16.	"	—Saturnia na Trst.
20.	"	—Leviathan na Cherbourg.
21.	"	—Bremen na Bremen.
22.	"	—Olympic na Cherbourg.
27.	"	—Ile de France na Havre.
28.	"	—New York na Hamburg.
27.	"	—Berengaria na Cherbourg.
29.	"	—Majestic na Cherbourg.
30.	"	—Europa na Bremen.
1. sept.		—Paris na Havre.
2.	"	—Vulcania na Trst.
2.	"	—Leviathan na Cherbourg.
3.	"	—Mauretania na Cherbourg.
6.	"	—Leviathan na Cherbourg.
6.	"	—Bremen na Bremen.
10.	"	—Aquitania na Cherbourg.
11.	"	—Hamburg na Hamburg.
12.	"	—Ile de France na Havre (Skupno potovanje).
17.	"	—Europa na Bremen.
12.	"	—Olympic na Cherbourg.
17.	"	—Berengaria na Cherbourg.
19.	"	—Majestic na Cherbourg.
19.	"	—Paris na Havre.
20.	"	—Cleveland na Hamburg.
20.	"	—Saturnia na Trst.
24.	"	—Bremen na Bremen.
4. okt.		—Ile de France na Havre.
4.	"	—Europa na Bremen.
8.	"	—Vulcania na Trst.

Za cene kart in druga pojasnila se obrnite na spodnji naslov.

Potniki, ki niso posebno "pri denarju," naj nam pišejo po spis: "Kako se najceneje potuje v stari kraj."

Vse pošiljke naslovite:

LEO ZAKRAJŠEK
Midtown Bank of New York
630—9th Ave., New York, N. Y.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (June 30, 1930) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $6.00 in za pol leta pa $3.00. Člani SNPJ doplačajo $4.80 za leto, za pol leta $2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $7.50, pol leta $3.75, za člane $6.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.50, za vse leto pa $9.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

Mladinski List stane za celo leto $1.20.

Upravništvo "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave., Chicago

KOLEDARČKI

Na rokah imamo še nekaj Koledarčkov S.N.P.J. in stanejo po 25c komad. Kdor želi imeti enega ali več, naj hitro pošlje naročila zanj. Imamo le še kakih 50 komadov, torej hitite. Naročila je poslati upravništvu Prosvete, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Stara in zaupna prijateljica

je ta dobro poznana banka svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona izvršuje vseh vrst bančne posle in prodaja parobrodniške liste vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave. CHICAGO, ILL.

Tiskarna S.N.P.J.

SPREJEMA VSA
V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerne, uniformo delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY
2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENA POJASNILA